MMER 31 DONDERDAG 30 JULI 1925 25STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Kisaran, Sumatra's Oostk. t. Z. v. Medan.

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIEN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

T BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER ORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

HOOGERE BURGERSCHOOL 5-JARIGEN CURSUS EN VOORBEREIDINGSKLASSEN **INSTITUUT „WULLINGS"**

VOORSCHOTEN

In verband met Kon. Besl. van 13 Nov. 1923 wordt de afd. H.B.S. met Sept. 1924 na een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst in TWEE afd.:

a. Wis- en Natuurkundige afdeeling
met het tegenwoordige Eind-Examen H. B. S. 5-jarigen cursus (art. 57b).

b. Litterair-Economische afdeeling
met het Eind-Examen H.B.S. 5-jarigen cursus bedoeld onder e in Art. 1 Kon. Besl. 13 Nov. 1923

Kost- en Schoolgeld f 1800.—, f 2000.—. Tot heden slaagden 232 Candidaten voor Eindexamen H.B.S. 5-j c. In Juli 1924 slaagden 24 (van de 24) Candidaten voor Eindexamen H.B.S. 5-jarigen cursus. — Bij de instelling van het School-Examen werd het Instituut WULLINGS in 1921 aangewezen als een H.B.S. met 5-jarigen cursus overeenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-Onderwijswet.

Voorschoten, Juni 1925. **De Directeur H. WULLINGS**

Comité Pa van der Steur.

Ingekomen gelden van 19 Juli tot 26 Juli.

W.		Transp.	115.50	Transp.	142.10
B.	1.20	J.E.(Afd.Harlingen„Voorwaarts")	5.—	B. H. P. v. Z.	3.—
Weesh. Schiedam	60.—	C. J. M.	0.60	Dr. H. D. Tj. W.	53.50
enBesse. Lugano	25.—	W. L. v. G.	2.50	F. G. I. („O. V.")	100.—
v. A.		H. W. S.	2.50	Ds.H.C.deG.	10.80
xico	25.—	H. A. St.	5.—	Jhr. H. L.	50.—
enMevr.		K.V.(„O.V.")	5.—	W.J.J.C.B.	3.60
P.	1.80	Jhr. H. A. v. R. V.	6.—	G. J. G. J. v. D.	6.—
deG.	2.50				
p.	f 115.50	Transp.	f 142.10	Samen	f 369.00

ngen tot 19 Juli (K.W. 23 Juli no. 30) „ 8606.27

Totaal tot 26 Juli f 8975.27

den dank van het Comité.

Reis-Indrukken

door

G. VAN BERESTEYN—TROMP.

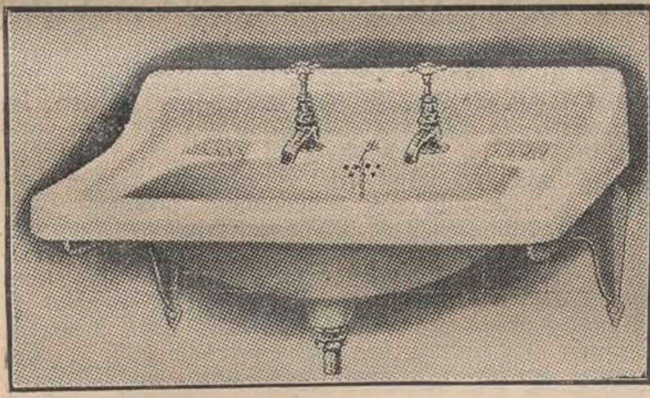
(Vervolg.)

Padangsche Bovenlanden.

de zeer indrukwekkende reis dwars door tra, langs het eenzame Tobameer, dat na een or het oerbosch daar eensklaps in al zijn rende wijdschheid voor ons lag, na die groot-vergezichten op ontzaglijke reeksen van berg-en in hunne telkens wisselende kleurschakee-n, na het bij hunne ontelbare wendingen vol-dier woest-bruischende bergstroomen, na al bijna niet te beschrijven ontzagwekkendheid, ons de terecht zoo veelgeprezen en druk be-e Padangsche Bovenlanden, waarin wij ook mooi uitstapje gemaakt hebben, bizonder k en aantrekkelijk.

logeerden te Fort de Kock, een uitnemend

DE KLERK & TEN BRUGGENCATE
VASTE WASCHTAFELS, groote maat,
reeds van af f 22.50 compleet. —

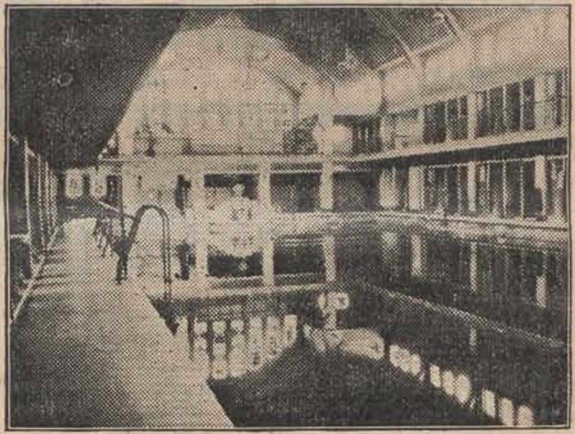
Electrische ornamenten en -apparaten.
Laan van Meerdervoort 150, 's-Gravenhage. Tel. 35122

ACCOUNTANTSKANTOOR E. D. VAN LINGE Rzn.
Afd. BELASTINGZAKEN
onder leiding van **E. W. A. SNOEK**
Oud-Inspecteur der Dir. Bel.
Den Haag. Wilhelminastraat 80-82, Telephoon 70922
Adviezen, Aangiften, Reclames, Verzoeken om Ontheffing
Administratie van Vermogens

N. V. BOEATAN
HERINNERING AAN DE
JAARLIJKSCHE ALGEM. VERGADERING
VAN AANDEELHOUDERS
OP
MAANDAG 3 AUGUSTUS
IN HEULSTRAAT 19 — DEN HAAG — TEN 8 URE N. M.

NASPEURING
op elk gebied, door bekwame **RECHERCHEURS** in binnen- en buitenland, speciaal tot het verkrijgen van bewijs voor echtscheiding. DISCRETIE VERZEKERD.
HOOFDBUREAU
VLEERSTRAAT 2 'S-GRAVENHAGE
TELEPHOON 10764 — 32133 — 72247
DAG EN NACHT GEOPEND

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES"
Telefoon 32739 **Postrekening 69868**
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoend aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.
ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

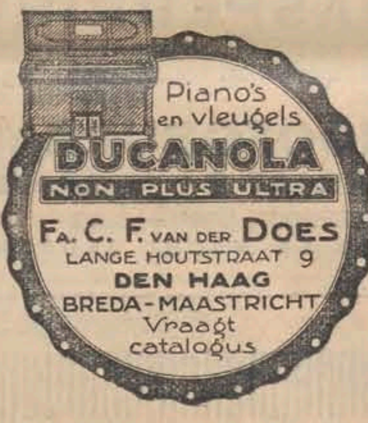
VAN GULIK's Wijnhandel
2e Louise de Colignystraat 75 Telephoon 72523
's-Gravenhage
Uitsluitend prima Wijnen, Whisky, Cognac
enz., van eerste klasse huizen

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij
BRANDSTOFFENHANDEL
DENNEWEG 67a
DEN HAAG
TELEPHOON
14427

Wenscht gij te ontvangen 1e kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

ARTISTIEK BESCHILDERDE
en Geprepareerde zijden Salon- en Schemerlampen Japansch systeem.
Zorgvuldige afwerking en matige prijzen. Diverse electr. apparaten, z. a. Stofzuigers, Melkkokers Strijkijzers enz.
Leveringen, aanleg en herstellingen op Electrotechnisch gebied.
„ELECTRO-ARTI"
Toonkamers - REGENTESSEPLEIN 1 - Den Haag

A. SCHRÖDER & Co
GROENMARKT 25, 26, 28
'S-GRAVENHAGE
BEDDENMAGAZIJN

Baby-Aankleedcommode.

Groote sorteering Meubelen voor de Kinderkamer.

ANNO 1674.
MAATSCHAPPY TOT EXPLOITATIE VAN DE
STOOMWASSCHERY
v/h BYVOET & ZOON
TEL. 22016. BLOEMENDAAL TEL. 22016.

gelegen plaatsje, — dat ook door zijn gelijkmatig koel en toch niet vochtig klimaat uitmunt, — in het keurig beheerde Parkhotel, waar men aan den voorkant, door een loodrecht op het huis staande, lange Kanarie-laan een prachtig gezicht heeft op de naast elkander zich verheffende bergtoppen van de Singalang en de Tadikat, welke ons, al zijn ze niet met sneeuw bedekt, toch onwillekeurig herinnerden aan de Jungfrau, Mönch en Eiger, zooals dit drietal vanuit Interlaken's hotels te zien is. Aan de achterzijde van het logement kan men genieten van een, het geheele jaar door, rijkbloeienden rozentuin, waarin ook de badkamers gelegen zijn. De eigenaar, die de kunst verstaat 't den logeergasten naar den zin te maken, zorgt niet alleen voor een goede bediening, maar ook voor een uitstekende keuken — ontbijt met vruchten, o.a. geurige aardbeien, 's middags een uitstekende rijsttafel en 's avonds Hollandsche schotels — maar houdt ook levendig belangstellende gesprekken, vol plaatselijk nieuws. Daar echter niet iedereen van dit laatste gediend is, worden er wel eens kamers besteld *„zonder conversatie"*.

Desgewenscht krijgen vertrekkenden, op de meest gulle wijze, groote, in pisangbast gewikkelde rozenbouquetten ten afscheid, welke zeker medewerken om het verlangen op te wekken tot terugkeer naar dit heerlijk lustoord. Toeristen vindt men er altijd bij de vleet, omdat het uitstapjes-maken van daar uit zoo aangenaam en gemakkelijk is. Behalve goed onderhouden rij-wegen, die niet alleen naar de hoofdplaatsen, maar zelfs tot de kleinste kampongs voeren, is er een spoorweg, welke van Padang en de Emmahaven over Loeboek Aloeng en Padang Pandjang naar Fort de Kock loopt en vandaar verder oostwaarts naar Pajakoembo, terwijl terug over Padang Pandjang zuidwaarts Sawah Loento bereikt kan worden en vanuit Loeboek Aloeng in noordelijke richting, over Priaman naar Soengei Limau. Men rijdt dan veelal door zeer welvarende landstreken; de zeer druk bezochte passars zijn daarvan wel de sprekendste bewijzen. Het matriarchaat, dat in deze streken heerscht, schijnt de welvaart in de hand te werken. Wij zagen, daar wij er juist tegen de *Poeasa* (Inl. nieuwjaar) waren, de mannen, die elders werk hadden gezocht, met volle geldbuidels en geschenken bij hunne echtgenooten terugkomen en bijna allerwege mooie groote huizen, dikwijls rijk met polychroom snijwerk versierd, en daarnaast de schilderachtig fijn-gebouwde *loemboeng* (rijstschuur) van voorraad wel voorzien. Ook is 't geen zeldzaamheid, dat Inlanders Ford-auto's bezitten. De Sumatranen, speciaal de Menangkabauers, zoowel mannen als vrouwen, maken den indruk een vrij en frank volk te zijn, ietwat hooghartig, maar goedaardig en betrouwbaar.

Tegelijk met ons logeerde in een der *paviljoens* (nevengebouwen) van het Parkhotel een eigenaardig stel Amerikanen, waaronder het echtpaar Scott. De man bleek advocaat te zijn in Chicago, zijne vrouw schrijfster van Indische reis-romans, waarin haar achtjarig dochtertje een hoofdrol speelt. Dit aanvallige goudlokkige kind moest dan ook ter illustratie gekiekt worden in de meest tropische natuurtafereelen, liefst in de onmiddellijke nabijheid van een reuze-slang — een opgezet exemplaar gelukkig, wat op de foto natuurlijk toch niet te zien is — of een verscheurend dier, dat echter wèl teekenen van leven moest geven. Daarom was het geheele gezelschap al sinds weken op de vangst van een tijger. Zij hadden gehoord, dat een jager voor den dierentemmer Hagenbeck er eenige machtig geworden was, doch hun scheen 't maar niet te willen gelukken, niettegenstaande op verschillende plaatsen in het omliggende oerbosch vallen gezet waren. Juist toen zij kregel vertrokken, liep er bij Bangkinan een in, die later te Pajakoembo, in een kooi opgesloten, te zien was en ook wel voor een zoet winstje naar Hamburg verhuisd zal zijn.

Wilt ge in alle opzichten tevreden zijn, koopt dan Uw
GOUD EN ZILVER
of brengt Uw Reparatiën bij W. K. POULUS
44 WESTEINDE 44 DEN HAAG - TEL. 33622
het sedert 1885 zoo gunstig bekend staande en vertrouwde adres.
2de Winkel: BOEKHORSTSTRAAT 101a
Let op het juiste adres

Het is zeker geen wonder, dat de Europ... B.B.-ambtenaren en hunne vrouwen Fort de ... een uitgezochte standplaats vinden, waar zij ... tijd hopen te mogen blijven. Voor de bevolkin... herhaalde overplaatsingen der bestuurders al... min gewenscht, althans, wanneer deze, zoo... tegenwoordige, met wie wij kennis maakten, ... voelen voor het wel en wee der inboorlingen ... ook belangstellen in de verschillende daar beo... de takken van kunstnijverheid en huisvlijt.

De echtgenoote van den assistent-resident, ... belangstelling kennende, was zoo vriendelijk ... dadelijk te brengen naar de Kantschool te Ko... dang, welke onder de leiding staat der alom ... de, bekwame Menangkabausche kantw... *Hadissa*, die reeds menige knappe leerling ... gevormd.

Het was aardig om te zien, hoe vlug en ... de Maleische vrouwen en meisjes kantklossen ... hebben er groote liefhebberij in, werken keur... verkoopen nu en dan wel tegen goede prijzen ... op bestelling. Mochten zij eens zoover kunnen ... men, dat zij een eigen Menangkabausche ... soort ontwierpen — zij bezitten genoeg ty... motieven, zooals, om maar iets te noemen, op ... huizen en *loemboengs* te zien is — dan zou ... werk zeker veel meer waarde krijgen, zoowel ... kunstzinnig als uit geldelijk oogpunt.

De controleur van Oud Agam geleidde ons ... Soengei Poear, bekend om de kopersmeedkunst ... welke daar van ouds beoefend wordt. In de ... *Poeasa*-tijd waren de smeden niet aan den arbeid, ... toch was het interessant met hen hunne allereen... voudigste werkplaatsen te bezoeken en de verschil... lende werkstukken, waaronder ook mooie ... ne, te bezichtigen. Ook deze kunstnijveren zie... het aan, dat zij pleizier in hun vak hebben, ... kregen den indruk dat hier door waardeering ... aanmoediging van onze zijde nog heel veel ... goede richting te bevorderen is.

Deze controleur wees ons ook op het bizo... natuurschoon dier streek, bracht ons o.a. naar ... plek, waar onder zes reuze-waringins vroeger ... Inlandsche Raadszittingen gehouden werden; ... hoofd had daar een eigenaardigen, steenen ze... overblijfselen daarvan waren nog aanwezig en ... hij weer in eere doen herstellen.

Het moet lang niet gemakkelijk zijn voor ... controleur zulk een raadszitting te leiden en tot ... gewenschte resultaat te komen, daar de oude ... leische Hoofden houden van meer dan ampele ... raadslagingen en 't heel lang duurt eer zij tot ... eindbesluit komen. Er behoort een eindeloos ... duld en veel tact toe om ten slotte toch een ... sing uit te lokken. Soms zitten zij een heelen ... van 's morgens vroeg tot 's avonds laat bijeen ... der een oogenblik op te staan of iets te gebruiken ... en eerst als de controleur zegt: ik ga niet ... vóór ik uw beslissend antwoord heb ontvangen, ... seffen zij, dat zij toch tot een eindresultaat m... komen.

De controleur van Manindjau gaf ons daar ... o.a. een treffend humoristisch relaas. Deze stelt ... veel belang in de volkskunst. Het ruime koetshuis ... met stalling op zijn erf, dat dienst heeft gedaan ... onder zijn voorgangers, doch tot berging van zijn ... kleine Ford overbodig is geworden, was hij ... bezig, op hoogst eenvoudige wijze te verbouwen ... een praktisch museumgebouwtje, waar hij ... trachten allerlei mooie werkstukken bijeen te brengen, ... gen, door de kunstnijveren in die streken vervaar... digd. Dit zal ongetwijfeld voeren tot wederzijdsche ... leering en waardeering. Welk een onschatbare ... zegen zou 't zijn, als iets dergelijks in verschillende ... kunstnijverheid-centra van den Archipel tot stand ... kon komen, met daaraan verbonden volks... sussen in handenarbeid, onder Inlandsche leiding, ... vooral ook voor de jeugd!

Een rit van Fort de Kock naar het hemels...

REPAREEREN OVERTREKKEN
PARAPLUIE MAGAZIJN
A. QUERELLE
SCHOOLSTRAAT 10
'S-GRAVENHAGE - TELEF. No. 10151
Leden van „Oost en West" 5 pCt. korting

MEISJESSCHOOL voor L. O. en (M.) U. L. O. der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

OPLEIDING voor H. B. S., Gymnasium en Lyceum. Aansluiting bij de 3e klasse H. B. S uit de 3e Mulo-klasse. Opleiding voor Eind-Examen Mulo A en B. Prospectus en 12de Jaarverslag op aanvrage.
Spreekuren op Maandag en Vrijdag van 3—4 uur.

De Directrice G. W. RUINEN.

...uwe meer van Manindjau — intenser haast nog ...kleur dan de veelgeroemde *Côte d'Azur* — is ...het glanspunt der vele mooie uitstapjes, welke ...n in de schilderachtige Padangsche Bovenlanden ...ken kan.

Wij vertrokken in den nog eenigszins bewolkten ...gen morgenstond en reden langs het om zijn ...naardige schoonheid in vorm en kleur zoo be...mde „Karbouwengat", — deze naam werd waar...ijnlijk aan die bergspleet gegeven, omdat de ...andsche trekdieren er dagelijks doorheen moe...n, niet alleen naar de te bewerken *sawahs* (natte ...velden) maar ook naar hun badplaats. — Te ...oer, in dezelfde kleine *Pasanggrahan* (gouverne...ts-logeerhuis), waar de thans hier in den Haag ...evende schilder Eland maanden lang gewerkt ...t, om er zoo menig mooi plekje door zijn kunst ...ereeuwigen, verpoosden wij even onder 't genot ...een lekker Indisch kopje koffie en wandelden ...daar naar het in de nabijheid gelegen uitzicht...t, waar voor toeristen een bank is geplaatst. ...onze groote teleurstelling bleek de geheele ...zon nog in dikke wolken gehuld, zoodat wij ...n onze onmiddellijke omgeving konden zien. ...deze is de moeite van het klimmen waard: de ...lijk gebouwde Sumatraansche huizen, mits zij ...*idjoek*- en *attap*- (palm-vezels en -bladeren) ...n hebben, — helaas zijn deze „uit bezuiniging" ...s dikwijls door het banale koud-vuil-grijze, ge...de plaatijzer vervangen — sluiten zoo prachtig ...bij de blad- en bloemrijke tropische natuur!

...otseling echter brak de zon door — hoe erger...trof mij de Indo-europeesche benaming van „ko...n ploert" — de wolkenmassa als een licht gor...op zijde schuivend en ons het onvergetelijk ...on uitzicht gunnend op de nauwe bergspleet, ...voor ons, waardoor in de verte het verblindend ...sterende meer in al zijn pracht zich vertoonde. ...ij waren roerloos stom van bewondering, konden ...s pas van die plek verwijderen, toen een wind...., het omhullend wolkenfloers opnieuw ver...lend, dit wonder weer aan ons oog onttrok. ...ke zielsgenietingen laten een diepen indruk ...ler.

...e Matoer teruggekeerd, bezochten wij vol be...stelling de vlechtschool, waar o.a. de mooie ...jes, sigarenkokers, portefeuilles en matten in ...lei afmetingen gemaakt worden, welke thans ...zoo groote verscheidenheid — altijd typisch ...akvol van ornament — te zien zijn. Ook langs ...weg en in de hotels werden ze ons te koop aan...den. Er leeft daar nog een prachtige kunst...vlijt onder de bevolking.

Onder een opwekkenden, helderen zonneschijn ...en wij verder naar Manindjau, langs een weg ...ontelbare korte krommingen, op en af de ber...om; onze Ford nam ze zoo goed, dat wij geen ...nblik in angst zaten, integendeel telkens volop ...ten konden van den schitterenden aanblik van ...meer bij iedere bocht, die 't ons weer vertoonde, ...t wij het gedurende enkele oogenblikken uit ...gezicht hadden verloren. In extase over het ge...e kwamen wij na een paar uur rijdens bij de ...ing van den controleur, innig lieflijk onder ...e boomen vlak aan het meer gelegen. Wat ...het heerlijk zijn daar, in dat koele, doorschij... blauwe water te baden, er te roeien en den ...op- of -ondergang te bewonderen!

...r 't juist tijd was voor het middagmaal, ...n wij gaarne de gastvrije uitnoodiging aan van ...controleur en diens moeder, die juist bij hem ...rde, om ons aan hun gezelligen disch te ...en en ons te goed te doen aan een keur van ...gekweekte groenten en vruchten. Wat had ...jonge man vol illusies zijn landelijke woning ...n, hoewel hoogst eenvoudig, toch gezellig en ...kvol ingericht. Op deze wijze kan de tropische ...amheid voor geen Europeaan neerslachtig...kend zijn; integendeel zweept zijn Westersche ...e en ontwikkeling hem en zijn metgezellen op tot heilzame werkzaamheid in het belang van zijn omgeving, van de bevolking in wier midden hij leeft. Het was dan ook hartverheffend om te zien, toen hij, na den maaltijd, een tochtje met ons maakte langs den oever van het meer, met hoeveel liefde en eerbied die bevolking, — mannen, vrouwen en kinderen, — zich nieuwsgierig langs onzen weg scharend, naar hem opzag en hoe vriendelijk belangstellend hij tot en over hen sprak. Vol trotsche ingenomenheid toonden zij ons de nieuwe *Moskee* — Mohammedaansche tempel — die zij uit gezamenlijke bijdragen aan het bouwen waren en waarvan de slanke *minaret* (gebedsafroep-toren) zich zoo wonderschoon in het blanke meer weerspiegelde!

(Wordt vervolgd).

Zuid-Oost-Borneo-flitsen

door

N. A. DE HAART,

Controleur Binnenl. Bestuur.

I. Martapoera en omstreken.

Martapoera — de voormalige sultansresidentie, thans standplaats van een controleur bij het binnenlandsch bestuur — is een klein, net bandjereesch-maleisch stadje, gelegen 36 K.M. bovenstrooms van Z.O.-Borneo's hoofdstad, Bandjermasin en niet ver beneden de samenvloeiïng van de rivieren Riam Kiwa en Riam Kanan, die hun oorsprong vinden in het Meratoes-gebergte, waar de simpele animistische Dajaks op primitieve wijze naar hun eigen inzicht en volgens hun genoegen, maar ook met hunne tallooze, typische zorgen leven, liefst niet gehinderd door uit een westersch of ook wel uit een maleisch oogpunt goed bedoelde maatregelen.

Dat kleine stadje Martapoera met zijn zeven à acht duizend inwoners maakt een prettigen, welvarenden indruk; zijn groote moskee met marmeren vloer aan de aloen-aloen gelegen legt er sprekend getuigenis van af.

De goed onderhouden beschaduwde wegen, waarlangs wit gekalkte omheiningen de zindelijke inlandsche, arabische, chineesche en enkele europeesche erven van de wegen scheiden, voeren langs tal van zeer goed gebouwde inheemsche woningen, waarvan vele geheel uit het kostbare en duurzame ijzerhout zijn opgetrokken, ja zelfs een enkel steenen gebouw duidt op den rijkdom, die daar onder de inheemsche bevolking zit als gevolg van de schitterende diamanten van het land zelf, alsmede de ingevoerde kaapsche diamanten en de z.g. ceylonsteenen (half-edelsteenen), terwijl ook de uitgebreide rubbercultuur en de daarmede verbonden handel heel wat geld onder de bevolking brengen.

Als men zoo 's morgens wakker wordt in het kleine, goede hotel Marth, dat aan de ruime, mooie aloen-aloen is gelegen, dan hoort men al gauw het gesnor van verscheidene auto's en zelfs fabrieksfluiten der stoomdiamantslijperijen storen de morgenstilte, ook een te zware locomotief met een te schril geluid puft met een kolentrein achter zich aan van de ned.-ind. bruinkolenonderneming Goenoeng Koepang langs de aloen-aloen naar de Martapoera-rivier.

Het geheel heeft de pretensie van een bedrijvig stadje.

Er zijn te Martapoera drie stoomdiamantslijperijen, die in ver verwijderden zin een imitatie vormen van zulke inrichtingen in Europa. Meestal werken maar twee slijperijen.

De inrichting dezer slijperijen heeft zich zooveel mogelijk aangepast aan de toestanden van het land, waar ze gelegen zijn. De stoomketel met krachtmachine zijn europeesch, de drijfriemen naar de lange assen ook nog, maar dan begint de inrich-

Dr. RABINDRANATH TAGORE
Het Centrum der Indische Cultuur
PRIJS . . . . f 0.60
„ADI-POESTAKA" - 'S-GRAVENHAGE

Familiewasscherij van den Eersten Rang
Firma G. HILBERINK Sr. - Apeldoorn
OPGERICHT 1870 TELEFOON 582
Helder waschgoed - Minimum slijtage
Concurreerende prijzen Geen vermissingen
Chloor wordt niet gebruikt voor het bleeken
VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT EN INLICHTINGEN
Verzending door het geheele land

M.V.Z.
MELKINRICHTING DER VEREENIGDE – ZUIVELBEREIDERS –
Badhuiskade 5 Scheveningen
levert U tegen **concurreerenden prijs** prima kwaliteit **Melk** en **Zuivelproducten.** Probeert U eens onze **Prima Roomboter,** de kwaliteit zal U bevallen!
Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

Zijt Gij Abonné ?
van het rijk Geïllustreerde Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW
Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer aan bij de Administratie
PRIJS PER JAARGANG f 20.—
Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen van f 10.—
Losse nummers f 2.50
Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon 11987*

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
Valeriusstr. 28-38
DEN HAAG
Grootste Speciaal Magazijnen
in Japonnen, Blouses, Rokken, Peignoirs, enz. enz.
Gedurende den Winter steeds nieuwe zendingen voile Blouses en Japonnen voor Indië

Laat U voordeelig installeeren
door
P. B. v. MOORSEL & Co.
Kerkplein 11-12 DEN HAAG Torenstraat 5
TELEFOON 12898
BEDDEGOED
Gegarandeerd zuivere vulling
Ruime keuze
KARPETTEN

MAISON
DROUOT
Fred. Hendrikl. 85
Telefoon 52379
DEN HAAG

Woning-Inrichting

Beleefd noodigen wij U uit tot een bezoek aan onze Magazijnen en Modelkamers

RIJSWIJK (Z.-H.)

Te koop **HOEK-HEERENHUIS** op eersten stand, met grooten Tuin. Door zonnige ligging zeer geschikt voor repatrieerenden. Koopprijs **f 20.000.-**.
Event. **gemeub.** of **ongemeub. te huur.**
Te bevragen: Geestbrugweg 37, Rijswijk.

Maison H. SIMONS
's-Gravenhage.

MANTELHUIS
HEULSTRAAT 13, n. „Oost en West"

JAPONNENHUIS
NOORDEINDE 17a

Uitsluitend betere Confectie

Voordeelige prijzen!

N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau
„NABA"
Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

Het goedkoopste adres voor
Complete Meubileeringen

In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen

Verzendingen door geheel Nederland, Oost- en West-Indië

Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

E. J. VAN WESSEL
FREDERIK HENDRIKLAAN 68-70

VLEESCHHOUWERIJ
RUND-, KALFS-, VARKENS- EN LAMSVLEESCH

FABRIEK VAN TOEBEREIDE WORST- EN VLEESCHWAREN. UITSLUITEND 1e KWALITEIT INLANDSCH VLEESCH

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
Dagelijksche bezorging in Den Haag en Omstreken.
Prompte en vlugge bediening.

TELEF. 53634 (3 lijnen) -:- DEN HAAG.

Official Ford Dealer
THE UNIVERSAL CAR
Reinkenstraat 1 K — **Garage „Hamim", H. Wegerif** — Den Haag, Tel. 34215
Service - Automobielen-Onderdeelen

ting in hoofdzaak bandjereesch-maleisch te worden.

Van het staal van chineesche kookpannen (wadjan's) zijn de draaischijven, waarop de diamanten geslepen worden, gemaakt en deze moeten harder zijn dan de schijven, die men in Europa voor dit doeleinde gebruikt; tenminste de inlandsche slijpers beweren dat zij wel eens draaischijven uit Europa hebben geprobeerd, maar deze het in hardheid niet konden halen van hunne eigen gemaakte, waarom zij ze niet wilden gebruiken.

Of dit een chauvinistisch oordeel is, dat niet juist is, weet ik niet.

Die draaischijven hebben van boven en beneden een puntigen spil, die tusschen blokjes ijzerhout draait en karbouwendarmen dienen als kleine drijfriemen om van de groote assen de benoodigde drijfkracht te betrekken.

Het zit er in die slijperijen meestal mannetje aan mannetje naast elkaar met bloot bovenlijf en op gekruiste beenen, terwijl heel curieus door één man wel drie à vier diamanten tegelijk geslepen worden. In Europa heeft men voor één steen reeds zooveel aandacht noodig, dat men niet tegelijk meerdere kan slijpen. De geslepen diamanten zijn dan ook technisch minder goed dan de in Europa geslepen diamanten, al bevredigen zij een leekenoog ten volle.

Hier en daar zit een zoontje of neefje naast zijn vader of oom, om de slijpkunst af te kijken, ten einde later ook in het vak te gaan.

Diefstal kan er weinig voorkomen, omdat daartoe haast geen gelegenheid wordt gegeven. De diamanthandelaren geven alleen aan hun als te goeder naam en faam bekend staande personen hunne diamanten ter bewerking en 's avonds en 's nachts is er in de slijperij geen diamant te bekennen; iedere slijper heeft zijn partijtje steenen mee naar zijn huis genomen in zijn buikgordel of portefeuille en zijn schijf met een ijzeren ketting met slot beveiligd tegen eventueele grage handen van lieden, die het zoo nauw niet mochten nemen met het mijn en dijn.

De diamanten worden in z.g. doppen geplaatst. In die doppen zit de diamant gevat in een loodachtige massa. Een klein houtskoolvuurtje ziet men hier en daar in de slijperij op den grond gemaakt, waarbij een inlander zit, die met een waaier van rotan of bamboe vervaardigd daaraan de noodige lucht toewaait. Lood, uit de alom verkrijgbare pakjes shag-tabak van de firma wed. van Nellen verkregen, wordt in die doppen zoo heet gemaakt, dat een diamant in den gewenschten stand erin geplaatst kan worden. Alles uiterst primitief op het eerste gezicht, maar economisch voordeelig door de weinige kosten, die dit alles vergt; daardoor, alsmede door de lage slijploonen, kunnen de diamanten op de markt in het oosten concurreeren met de in Europa of in de Kaapkolonie geslepen diamanten, die veel worden ingevoerd.

Men vindt in de buurt van Martapoera soms schitterende diamanten, de z.g. aier laoet (zeewater), die een plachtigen blauwen glans hebben. Heel zelden wordt een zwarte of een donkeroranje diamant, de z.g. aier mas (goudwater) gevonden. Gele diamanten, de z.g. aier minjak (olie) vindt men het meest, ook wel vele zuiver witte diamanten en diamantjes.

Er worden wel eens, hoewel de inheemsche wijze van ontginning der diamanthoudende terreinen primitief is, tamelijk groote diamanten gevonden van acht karaat en meer, ja een prachtigen octaëder van 32 karaat heb ik ook wel gezien.

Behalve de stoomdiamantslijperijen treft men onder of achter vele inheemsche huizen slijperijinrichtingen aan, die met den voet gedreven worden.

Zooals reeds gezegd, worden behalve inheemsche diamanten, ook zeer vele diamanten uit de Kaapkolonie daar geslepen, alsook half-edelsteenen van o.a. Ceylon afkomstig.

De diamanten worden, voor zooverre men weet, in de Z.- en O.-afdeeling van Borneo in een betrekkelijk klein deel aangetroffen, voornamelijk in de streek om Martapoera het Pegatansche, dat wat noordelijker ligt d Martapoera-streek, tegenover het bruinkolen-Laoet. Ze liggen er gerust niet voor het op al gebeurt het wel eens een dood enkele ma een jongetje of een meisje bij het spelen op grooten openbaren weg een aan de diamant wasschers ontglipt diamantje vindt, dat daa komen is met het grint, dat van de diamant plaatsen, tevens diamantgrintwaschplaatsen komstig is en over den weg is uitgestrooid.

Behalve de diamanten en half-edelsteenen weinig goud en platina, brengt voornamelij rubber, getapt uit de hevea brasiliensis, geld land, ook wel de rijstcultuur en de vele vruc maar de rubber wint het verreweg tegenwo van deze culturen.

Eén groot landbouwgebied is de onderafd Martapoera niet. Groote gedeelten zijn ervan in de eerste plaats geschikt zijn voor mijn (diamant, bruinkolen), maar vele terreinen er nog braak, die zich uitsluitend of tevens, kend voor den landbouw leenen.

Dr. Pekelharing, adviseur voor de Regeering groot-landbouwkundig gebied, zocht tevergee het Martapoerasche naar een aaneengesloten plex van c.a. 50.000 bouws (± 35.000 H.A.) g cultuurgrond, maar daarom is het land van M poera niet ongeschikt voor landbouw, hetgee expert ook niet heeft willen beweren; het ge dat men zijn land moet weten te kiezen. Doe zulks met kennis van zaken, dan zijn er t bloeiende landbouwondernemingen mogelijk van 3500 H.A. elk groot.

Tusschen de bovengenoemde rivieren Riam nan en Riam Kiwa liggen zeer goede grond nog maar een klein deel ervan is in cultuu bracht. Een weg door die terreinen en bru over beide rivieren zouden die mooie terreine hun slaap wekken.

Ook op den rechteroever van de Riam K rivier en den linkeroever der Riam Kanan li goede gronden, geschikt voor cultures, maar moet ze weten uit te kiezen.

Mogen er spoedige nobele, ernstig willende schen komen met voldoende kapitaal, die die reinen gaan in cultuur brengen.

Het geheele land ligt gunstig. Martapoera is een 8 meter breeden verharden weg [1]) verbo met Bandjermasin, de havenplaats, die maar 27 uur varens per paketvaartstoomer van Soera is gelegen en ongeveer drie maal zoover van gapore. Goede bootverbindingen der Konink Paketvaart Maatschappij onderhouden ge contact met die machtige handelscentra. Tel fische en telefonische verbinding met Bandje sin is tot stand gekomen.

Alleen de medische voorziening is er nog zooals deze behoort te zijn. Door een tegenz samenwerking der beheerders der land- en bouwondernemingen voor dit vele eigen voo len biedende, tevens maatschappelijk-mooie einde, welke tegenzin nog niet gebroken is do directies dier ondernemingen, zijn helaas de nen tot het oprichten van een modern centraal pitaal tot dusverre mislukt, maar de naaste komst zal ook hierin wel verbetering brengen slotte zullen de directies dier ondernemingen veelal op Java verblijf houden, als zij zich meer de moeite zullen geven om de mogel van zoo'n hospitaal, ook uit het oogpunt sparing voor de toekomst, onder de oogen tot de overtuiging komen, dat samenwerking deze de voordeeligste weg is om iets werke

[1]) Over c.a. een half jaar te openen, thans besta een smallere weg, die niet aan de huidige verk eischen voldoet.

Drogisterij Fa. DE BOER
G. KEHLENBRINK, *Drogist - Apoth.-Ass.*
Paulus Buysstr. 9 - DEN HAAG - Telefoon 51893
Drogerijen - Chemicaliën
Verbandstoffen. - Verplegings-Artikelen
Binnen- en Buitenlandsche Spécialité's
Minerale- en Medicinale Wateren
TOILET-ARTIKELEN
Medicinale- en Toilet-Zeepen in diverse soorten
SCHOONMAAKARTIKELEN **BORSTELWERK ETC.**

De Amateur FOTO HANDEL
TELEFOO
30098
GOUDSBLOEMLAAN
..... DEN HAAG
Geïllustreerde brochure over de NEBO-producten gratis verkrijgbaar. Even 30098 opbellen

lijvende Haargolving
nu f 1.25 per wikkel
uitgevoerd door den
estlé-Specialist OTTO TÄRRE
nsestraat 4a DEN HAAG Telefoon 10986

Een dame uit Indië schrijft ons het volgende:

SOLO, 18 Januari 1925.

't Zal U misschien wel aangenaam zijn te vernemen, dat de blijvende Haargolving door U op mij toegepast den 30en Sept. 1924, de ver- en bewondering opwekt van de dames alhier.

Niettegenstaande de tropische hitte zit de golf er nog uitstekend in.

Hoogachtend,
Mej. M. H., POERWOSARI (Java)

s te bereiken en dan zullen de beheerders wel en volgen en hunne koele onderlinge verhou- in deze moeten wijzigen.

ven- (landbouw) en onder-grond (mijnbouw nen van het Martapoerasche geëxploiteerd wor- Moge spoedig de ontginningskoorts over dat komen. Men zal er zijn geld dubbel en dwars alen, mits de gewonnen producten natuurlijk waarde op de handelsmarkt blijven behouden. ver de bandjereesch-maleische inwoners van apoera wil ik het nog even hebben.

zijn trouwe belijders van den mohammedaan- godsdienst en onder normale omstandigheden fanatici. Vele energieke kooplieden treft men hen aan. Ze reizen veel naar Java, Sumatra, es, Singapore en Siam met hun geslepen dia- en en half-edelsteenen. Voor hun doen heb- zij veel van de wereld gezien en hebben daar- een flinke dosis van zelfvertrouwen opge- hetgeen uit hun optreden blijkt. Ze steken meening meestal niet onder stoelen of ban- al moet gezegd worden dat zij zelden de grens betamelijkheid overschrijden. Over het alge- hebben zij goede, open manieren.

er vele „echte" hadji's wonen in het Marta- sche, zoodat dezen zichzelf geene uitzonder- positie in de inlandsche maatschappij hebben en scheppen, omdat hun aantal daartoe te is.

zegt een goede hadji het niet graag, maar in hart is Martapoera heel wat mooier dan het Mekka en Medina.

ewel zij zichzelf gaarna de groote moeite en n van een bedevaart naar de bij uitstek hei- rabische plaatsen getroosten, is het overgroo- eerendeel van hen weer zeer blij, als zij hun ortegrond, Martapoera, onder de voeten voelen.

ypeerend voor den invloed van hunne gods- stige opvattingen en tevens ter illustreering en stilzwijgend compromis tusschen den mo- edaanschen bandjereeschen maleier en den mohammedaanschen chinees is, dat geen der 00 chineezen te Martapoera er een varken op dt, welk dier volgens den mohammedaan- godsdienst onrein is, maar de chineezen door eemsche mohammedaansche bevolking verder n handel en wandel ongestoord gelaten wor- n zij rustig hun lekkernij, varkensvleesch, van jermasin betrekken.

inheemschen zijn geduchte handelsconcurren- n de arabieren en chineezen, zoodat dezen in al weinig kunnen toenemen, daar meerderen lijk een bestaan zouden kunnen vinden. Zulks wel aan de handelskracht van de inheem- n. Zij begrijpen ook heel goed, dat uitheemsch al leven in het land kan brengen; zij hebben arom ook niets op tegen, mits hunne belan- ook maar ontzien worden op royale wijze en ne toestanden op de ondernemingen heer- n, terwijl zij ook niet anders dan eene be- lde behandeling van de uitheemschen ver- len.

n volk dat voor een eerlijk compromis voelt, valt mee te praten en het draagt de kern van digen vooruitgang in zich.

s een tijd geleden sprake van geweest dat de ang-Joana Stoomtrammaatschappij een trein anleggen van Bandjermasin over Martapoera het welvarend hartje van het z.o.-deel van rneo, de afdeeling Oeloe Soengei (boven- nen-land) en wel over de hoofdplaats Kendan- dier mooie bestuursafdeeling naar de bedrij- handelsplaats Amoentai, die aan de veel be- n Negara-rivier is gelegen, welke uitmondt in machtigen Barito-stroom, waaraan ook dichtbij onding de drukke handelsstad Bandjermasin itelijk is gelegen.

omerlijk zijn die plannen niet door gegaan, uit vrees voor de concurrentie met de vele, en kleine rivieren, die ook in dit deel van orneo stroomen (de maleische naam voor de Z. en O. afdeeling van Borneo is met recht Poelau Kali Manten = eiland der groote rivieren), alsmede voor de gedeelten tusschen Bandjermasin en Martapoera en tusschen de rivier Riam Kiwa en de onderafdeeling Oeloe Soengei, die nog niet in cultuur zijn gebracht. Maar die vrees voor onvoldoende rendabiliteit is m. i. te sterk, daar dit practische inheemsche handelsvolk ook op zijn manier weet dat time is money en tevens van zijn gemak houdt, als vermoeiend prahoe-hoeien of langdurig reizen per stoombarkas onnoodig is, zoodat het de rivieren al gauw zal vaarwel zeggen en druk gebruik zal gaan maken van den trein, die zooveel vlugger en prettiger gaat, ergo voor hen voelbare voordeelen zal bieden.

Bovendien zit het in den aard van het volk om te reizen en te trekken, ten einde handel te drijven en waar zulke eigenschappen worden aangetroffen, zal een trein blijken te voorzien in eene ongekende behoefte, waaruit zijne rendabiliteit zal ontspruiten.

Moge, zoo het particulier kapitaal den aanleg van dezen verkeersader nog niet ter hand wil nemen, deze door de ned. indische regeering geschapen worden tot heil van die streken en ten profijte van 's lands geldmiddelen.

Tevens ware te hopen dat de weg, die van Martapoera leidt over Pleihari langs de z.o. kust van Borneo naar Pegatan en Pantai aan de overzijde van het bruinkoleneiland Laoet en vandaar loopt naar het bovengenoemde hartje van dit z.o. deel van z.o. Borneo, de bloeiende afdeeling Oeloe Soengei, voor het groot-verkeer in zijn geheel zal worden bruikbaar gemaakt, dan zal het particulier groot- en kleinkapitaal die slapende streken zekerlijk gaan wekken en zal althans dat deel van de logge residentie Z. en O. afdeeling van Borneo tot vol leven gebracht worden.

Al deze beelden, die ik in de toekomst zou willen afrollen, behooren tot de vertraagde film van z.o. Borneo's ontwikkelings-futurum, mogen zij spoedig door nobele menschen in werkelijkheid vertoond worden.

Er valt werkelijk wat schoons te maken van deze streken!

II. De vulkanische uitbarsting van de Kloet op Java in 1919.

Op een zekeren morgen in 1919 kwam 's morgens vroeg te Martapoera bij mij op kantoor het oude districtshoofd van Martapoera Goesti Mohamad Abi, die mij vroeg of ik in den voorafgaanden nacht ook geschiet had gehoord. Ik zeide niets gehoord te hebben.

Hij vertelde mij, dat hij en vele menschen in de omliggende kampongs dien nacht duidelijk schoten als gelost door zware kanonnen hadden vernomen eenige uren achtereen op willekeurige momenten.

't Was, zoo zeide hij mij, gelijk in 1883, toen de vulkanische uitbarsting op het eiland Krakatau had plaats gevonden, ik zou wel gauw hooren, dat er eene zware vulkanische uitbarsting op Java of elders was voorgevallen.

Ik vroeg toen wat of de menschen in de kampong wel van dat schieten dachten. Het wonderlijke antwoord was: „dia kira orang german masok koeala Bandjer"(zij meenen, dat de duitschers op de reede van Bandjermasin zijn gekomen).

Blijkbaar waren hier arabisch-inheemsche oorlogsvoorspellingen of voorstellingen aan het werk.

Die flegmatische opvatting door de kampongleden van het geval en die kalmte, waarmede zij de dingen, die dan toch in hun oog spoedig stonden te gebeuren, afwachtten, waren verbluffend.

De verschijning van dikke Bertha op de reede van Bandjermasin was gauw genoeg bij hen verjaagd, maar daarmede het schieten nog niet opgehelderd.

Eenige dagen verliepen en inderdaad kwam de bevestiging van de meening van Kijahi Goesti Mohamad Abi over dat schieten, n.l. het bericht van

lk & KRAMER
Kantoormachines
ESTR. 1b. TEL. 11701
DEN HAAG
NIEUWE REMINGTON PORTABLE
MODEL 1925
BREEDE WAGEN
STERKE UITVOERING
FL. 175.00
nding naar Oost- en West Indië onder garantie

Opl. v. Onderwijzer(es)
Spoedcursus (Ex. 1926)
Aang. voor den cursus aanv. 1 Sept. a.s. bij den Directeur der Haagsche Normaallessen Beeklaan 445
DEN HAAG
P. WILLEMSE, Koningsplein 2. Telefoon 30942

Haagsche Normaallessen
Beeklaan 445 - Den Haag
Opl. voor Onderw.(es)
Leerlingen voor de 2e en de 3e klasse kunnen zich aanmelden bij den Directeur P. WILLEMSE, Koningsplein 2, Telefoon 30942.

KWEEKERIJ „ALPINA"
RAAPHORSTLAAN - WASSENAAR
Speciale cultuur van
Alpen- en Rotsplanten

Het soliedst adres
voor Electrische benoodigdheden en Installeeren van electrische geleidingen, is
M. A. VROLIJK
Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE
Alle voorkomende reparatiën tegen concurreerende prijzen.

Magazijn van
Heerenhoeden en Pelterijen
EDUARD PELGER
Prinsestraat 35 - Den Haag
Telefoon 13902

Bloemenmagazijn
J. Ch. v. WESEMAEL
Valkenboschlaan 55
DEN HAAG TELEFOON 35986

Haarlem en Omstreken.

Fa Th. A. KLINKHAMER
APOTHEKER
KONINGINNEWEG 69, hoek Jordensstraat - HAARLEM
TELEFOON 1596
Allop. en Homoeop. Geneesmiddelen
Verbandstoffen, Specialité's
Bronwateren (Natuurlijk en Kunstmatig)
Zeer spoedige bezorging
VERZENDING NAAR INDIË ONDER GARANTIE

Heemstede wonen
(lage belasting)
Vraagt Woninggids aan:
HEEMSTEDE's WONINGBUREAU
Corns. L. KWAK
Makelaar
Kantoor: **HEEMSTEEDSCHE DREEF. Tel. 28236**
Tramhalte Blauwe Brug.
Bouwterreinen
Villa's - Heerenhuizen
Koopers of Huurders geen kosten.

HET IS VAN BELANG
bij het aanschaffen van een kleedingstuk zeker te kunnen zijn, dat men de volle waarde voor zijn geld ontvangt.
Wij staan borg voor de **prima kwaliteit** en **onberispelijken Pasvorm** voor ieder figuur onzer **1ste klas Engelsche Gemaakte Heerenkleeding**
DE RECOMMANDATIE BEWIJST HET
Het Londen Monsterhuis
Plein 35 t/o de Tempeliersstr. TELEFOON 1265 **HAARLEM**
Even goedkoop als confectie doch gelijkstaand aan beter **maatwerk**
The Perfection of Ready to wear clothing.
Geen Filialen te Den Haag

DE HAAGSCHE POSTZEGELHANDEL
TOUSSAINTKADE 41 - DEN HAAG
Het beste en meest vertrouwde adres voor de **In- en Verkoop** van postzegels.
Wij koopen steeds alle betere Post- en Portzegels van **Suriname** en **Curaçao** tegen **zeer hooge prijzen,**
VRAAGT PRIJSCOURANT

de rampspoedige uitbarsting van de Kloet op Java tijdens de uren, waarin de uitbarstingen als kanonschoten waren vernomen in het martapoerasche.

'S-Gravenhage, 29 Juni 1925.

Kiesbevoegdheid.

Onder het titelhoofd van „Een wantoestand" verscheen op bl. 6 van het nummer der vorige week van dit blad (No. 30) een artikeltje van den heer *F. van Peski,* waarin de schrijver beweert dat ieder Nederlander achttien maanden zijn domicilie in *Nederland* moet gevestigd hebben alvorens hij kiesgerechtigd is, en het bespottelijk noemt dat zelfs een oud-Gouverneur-Generaal anderhalf jaar uit Indië terug moet zijn vóór hij eene stem kan uitbrengen.

Inderdaad zou eene wettelijke regeling voor de verkiezing van de *lands*vertegenwoordiging, die zoo iets medebracht, bespottelijk zijn, indien die werkelijk bestond. En iedereen zou het ook met den heer v. P. eens zijn dat een dergelijke toestand als onrechtvaardig zoo spoedig mogelijk moest veranderen. Doch voor eene verandering ter opheffing van eene dergelijke onrechtvaardigheid is gelukkig geen Kamerlid thans meer noodig. Want de Rijkswetgever heeft al lange jaren geleden de zaak zoo geregeld dat toestanden als door den schr. gedacht niet kunnen voorkomen en vast ook niet voorgekomen zijn bij de verkiezing van 1 Juli l.l. Zijne bewering is dan ook ten eenenmale onjuist.

Voor de uitoefening van de bevoegdheid tot het kiezen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal moet volgens art. I van de Kieswet, in aansluiting aan art. 80 der Grondwet, aan drie vereischten worden voldaan, n.l: 1°. Rijksingezetenschap; 2°. Nederlanderschap of Nederlandsch onderdaanschap en 3°. het bereikt hebben van den minimum-leeftijd van 25 jaar.

Wat onder *Rijksingezetenschap* en *Nederlanderschap* verstaan wordt, wordt geregeld door de wet van 12 December 1892 (Stsbl. No. 268), terwijl het Nederlandsch onderdaanschap voor de bevolking van Ned. Oost-Indië het regelingsonderwerp uitmaakt van de wet van 10 Februari 1910 (Stsbl. No. 55).

Ingezetenen van het Rijk nu zijn volgens art. 13 der wet van 1892 zij, die hunne woonplaats in het Rijk hebben en haar gedurende de voorafgaande *achttien maanden in het Rijk of zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen gehad hebben.* Men ziet het dus. Om aan de stemming voor leden van de Tweede Kamer te kunnen deelnemen, m.a.w. om op de kiezerslijst daartoe te worden gebracht, moet men naast de andere voor het actieve kiesrecht gevorderde vereischten zijne domicilie in *Nederland* hebben ten tijde dat de kiezerslijst wordt samengesteld: op den 1sten Februari n.l. Want de Grondwet laat nu eenmaal niet toe dat personen, die niet in *Nederland* aanwezig zijn, doch zich in Indië, Suriname of Curaçao bevinden, aan de verkiezing van het Parlement deelnemen. Voor de vraag echter of de wettelijke tijdsduur van 18 maanden vestiging ter uitoefening van het kiesrecht ook vervuld is, doet het er niet toe of die tijd is doorgebracht in Nederland dan wel in een van de *overzeesche gebieden.* Een Nederlander dus, die niet is uitgesloten van de uitoefening van het kiesrecht, en ten minste 18 maanden achtereen gevestigd is geweest in Indië— om van het geval van den heer v. P. gebruik te maken — en die uit Indië vertrokken is naar Nederland en direct na aankomst alhier zijn woonplaats gevestigd heeft vóór 1 Februari van het jaar van verkiezing, is daardoor volkomen gerechtigd tot uitoefening van dat kiesrecht, n.l. ter verkiezing van Tweede Kamerleden. Hij zal dan ook worden geplaatst op de kiezerslijst.

Wel is het mogelijk dat een dergelijke Nederlander uit Indië afkomstig en vóór 1 Februari ook hier aanwezig, niet kiesbevoegd is, maar dan is daaraan te wijten dat die Nederlander zich na vertrek uit Indië niet alleen in Nederland, maar in het buitenland metterwoon gedurende een tijd gevestigd heeft. Zulke gevallen heb ik in hoedanigheid van Secretaris der Haagsche a ling van een der politieke partijen gedurend laatste weken van de verkiezing bij herhaling had. Verscheidene personen zijn bij mij k klagen dat zij geen stembiljet hadden ontvang noemden dat, evenals de heer v. P. doet, onr vaardig. Bij onderzoek bleek echter telkens, da terecht niet op de kiezerslijst waren gebracht waren n.l. personen, die na jarenlang verbl Indië in Nederland waren teruggekeerd, do 1920 en 1921, toen het leven hier duur was en belastingen verschuldigd waren, naar het b land vertrokken zijn en hunne woonplaats a gevestigd hebben; en die in den loop van 1924, het in het buitenland niet meer zoo goedkoop was, in Nederland zijn teruggekeerd. In zulk vallen houdt het Rijksingezetenschap op (inge art. 14 der wet van 1892) en ter herkrijging het kiesrecht moet dan een woonplaatsduur v maanden in Nederland of de overzeesche geb van het Rijk opnieuw vervuld worden. Iets w heer v. P. trouwens zelf toegeeft dat begrijpel

Het spreekt vanzelf dat de bovengenoemde eischten alleen gelden voor het recht ter verkie van leden der Tweede Kamer. Voor de verkie van Provinciale Staten en ook voor de Geme raadsverkiezingen is bovendien noodig eene v ging in de provincie of de gemeente van 12 maa

A. S. J. FERNANDES

Naschrift.

Ik dank den heer Fernandes voor zijne zetting en had de Kieswet moeten naslaan alv te schrijven.

Het stuk werd mij in de pen gegeven, doord in 1913—14 met verlof zijnde en aan mijne plichtingen voldaan hebbende, geen stem thuis kreeg.

Eenen vriend naar de reden daarvan vrag werd mij geantwoord als in mijn stukje verm wenschte ik daarom ten voordeele van and daarin verandering te doen brengen.

F. VAN PES

Van Week tot Week.

21—27 JULI.

Residentsbenoemingen. De assistent-residenten van Helsdingen en P. J. van Gulik zijn resp velijk benoemd tot resident van Banjoemas e Semarang. (Aneta, 21 Juli).

Inzameling voor Wonosobo. In een afrekening inzameling voor Wonosobo leest men, dat totaal ƒ 266.490.82 is ingezameld. Een kwar lioen gulden! (N. R. Ct.).

Arts W. Doorenbos. Het Nieuws van den Dag voor Indië meldt, dat de gouvernements-arts W. renbos door den Egyptischen Gezondheids is aangesteld tot chef van den bacteriolog dienst te Suez. (Aneta, 21 Juli).

Volkshuisvesting. De Regeeringsbijdrage over 1926 verbetering van de volkshuisvesting bedraagt ton, verdeeld als volgt: Batavia ƒ 75.000, baja ƒ 75.000, Cheribon ƒ 50.000. (Aneta, 22

De Bedrijvenwet. De Volksraad heeft, volgens ta-telegr., de Bedrijvenwet zonder hoofdelijke ming aangenomen.

J. van Hettinga Tromp †. Te Malang is, blijkens grafisch bericht, bij de familie hier te lande vangen, den 17en dezer overleden de heer J. Hettinga Tromp, gepens. kapitein der infant O.-I. L., in den leeftijd van 51 jaren.

Het oud-Tweede Kamerlid Ir. Feber. Aneta meldt 22 dezer: Het gewezen Kamerlid Feber zal terugkomst in Indië worden belast met werk heden in het belang van de volkshuisvesting

Apotheek M. L. ADAMA
Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70
Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN
Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

Schoen-Magazijn PAANAKKER
Alléén ZOUTMANSTRAAT 43 - Den Haag
TELEFOON 30869
LINNEN- EN TENNISSCHOENEN

eteur van Gouvernementsbedrijven. Aneta verneemt, dat de oud-chef van het Mijnwezen, de heer P. Hövig, den directeur van Gouvernementsbedrijven, den heer P. A. Roelofsen, gedurende zijn verlof zal vervangen.

van Leeuwen †. Den 21en dezer overleed te Rotterdam, op den leeftijd van 61 jaar, de oud-gezagvoerder der St. Mij. Rotterdamsche Lloyd, A. van Leeuwen. Het laatst voer hij als kapitein van de Tjerimai en de Slamat, de nieuwste booten van genoemde Mij.

le H. B. de la Bassecour Caan †. Te 's-Gravenhage is overleden Jonkvrouwe H. B. de la Bassecour Caan, die jarenlang door woord en daad de zending in Oost-Indië heeft gesteund.

Indische Wegenvereeniging. Medio Juni 1925 heeft de Ned.-Ind. Wegenvereeniging te Bandoeng, gesticht tot voortzetting en uitbreiding van den door het in Juni 1924 gehouden N.-I. Wegencongres aangevangen arbeid, haar eerste algemeene vergadering gehouden, in welke vergadering de heer K. A. R. Bosscha tot eerelid werd benoemd. (Zie omtrent het doel enz. der vereeniging Prof. Ir. H. van Breen in No. 30 van „De Ingenieur", bl. 649).

oese van Groenau †. In de ziekenverpleging „Darmo" te Soerabaja is, op den leeftijd van 52 jaar, overleden de heer J. Broese van Groenau, Directeur der N.-I. Scheepsbouw- en Kustvaart-Mij. te Plembang.

elsvereeniging te Batavia. Den 25en dezer vierde de Handelsvereeniging te Batavia feestelijk haar 25-jarig bestaan. (Aneta-telegr.).

kostbare moskee in de Soendalanden. Aneta seint dd. Batavia 25 Juli: Prof. C. P. Wolff Schoemaker ontwierp op verzoek van den regent van Bandoeng een moskee naar het ideaal van den regent. De moskee komt in het centrum van de Soendalanden. Het ontwerp heeft een machtige koepel met minarets op de hoekpunten ter hoogte van zestig meter; er zal plaats zijn voor 5000 geloovigen. De kosten bedragen een millioen; er wordt gehoopt, dat de bevolking dit zal opbrengen.

rzitter Landbouwvereenigingen. De resident van Batavia, de heer J. R. Schenck de Jong is, volgens een Aneta-bericht dd. 25 dezer, benoemd tot voorzitter der vier opgerichte bonden (Rubber-, Koffie-, Thee- en Kinabond) der gereorganiseerde bergcultures en het Algemeen Landbouw Syndicaat.

Een nader telegram deelt mede, dat het oude Ned.-Indisch Landbouw Syndicaat zal liquideeren en Mr. A. van Gennep als voorzitter aftreedt.

nschappelijke expeditie naar Djambi. De Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, uit het Langershuizenfonds, de Bataafsche Petr. Mij. en het Kon. Ned. Aardrijksk. Gen., de heeren Jacometti en K. A. R. Bosscha hebben een som bijeen gebracht voor het instellen van een onderzoek naar den ouderdom van de carboonformatie in Djambi, in verband met eigenaardige fossielen, welke ook op Spitsbergen gevonden zijn.

De wetenschappelijke expeditie is 20 Juni naar Djambi vertrokken onder leiding van Dr. J. Zwierzycki en dr. O. Posthumus uit Groningen, terwijl aan de expeditie nog verzamelaars op verschillend gebied waren toegevoegd.

De Indische regeering heeft den resident van Djambi aangeschreven aan de expeditie de noodige hulp te verleenen.

ntralisatie. De adviseur voor de decentralisatie, Mr. A. B. Cohen Stuart, vertrok 24 dezer naar Sumatra's Westkust voor besprekingen, ten einde te geraken tot de instelling van den Minangkabauraad; daarna naar Bali ten behoeve van den Baliraad. (Aneta).

oordeelige geldbelegging. Volgens een advertentie in de Nieuwe Rotterdamsche Courant bedraagt de kostprijs van rubber ± f 0.40 en de marktprijs ± f 2.80, wat een winst beteekent van maar centjes 600 %. En dat niettegenstaande de concurrentie van de rubbercultuur der Inlandsche bevolking in Djambi en andere streken der buitengewesten, waarover in de betrokken kringen zooveel te doen is!

Hofstede Crull †. In den ouderdom van 63 jaar is te Tiel overleden Mr. P. Hofstede Crull, oud-procureur-generaal in Suriname. De overledene was ridder in de orde van den Ned. Leeuw en officier der Oranje-Nassau-orde.

L. DEBIJE : DEN HAAG
almarstraat 171 A en B Telefoon 35391
IJzerwaren, Gereedschappen
voor Vaklieden - Amateurs
erzending naar de Tropen onder garantie

Examens Koloniale Suikercursus Deventer. Geslaagd voor het eindexamen alle candidaten t.w. J. J. van der Goes, A. P. C. Havelaar, W. C. Heukelom, H. Kemper, A. J. Matthes, W. Verduin, G. A. Heslinga, J. B. ten Broek.

Zooals bekend is de Koloniale Suikercursus een vervolgcursus op de Middelb. Koloniale Landbouwschool, uitsluitend toegankelijk voor hen, die in het bezit zijn van het einddiploma dier school.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Volksraad (vervolg).

De Loc. (15 t/m. 22 Juni) en het *Bat. Nwsbl.* (17 t/m. 23 Juni) vervolgen hunne overzichten en verslagen van de besprekingen in den Volksraad. De *Java-Bode* (13 t/m 23 Juni) geeft in een serie hoofdartikelen hare beschouwingen over de uitspraken van Regeering en Volksraad.

Aan het Afd.-verslag over *de begrooting van Onderwijs (De Loc.* 15 Juni) ontleenen wij: Enkele leden waarschuwen er voor, dat men, het gebied van onderwijsuitbreiding betredende, toch niet te veel moet verwachten van een intellectueele vorming voor de opheffing der bevolking. Nog te weinig wordt h.i. door de volksleiders het overwegende belang beseft, dat gelegen is in de opvoeding en karaktervorming van de jeugd in het huisgezin, hetgeen door hen van meer waarde wordt geacht voor verhooging van het peil van de volkswaarde dan alleen de intellectueele vorming. Deze leden wezen hierbij op het gevaar van spoedig te verwachten overproductie van intellect in verband met de nog geringe economische ontwikkeling der Inlandsche maatschappij.

Hiertegen werd door de eerst aan het woord geweest zijnde leden aangevoerd, dat voor overproductie nog niet behoeft te worden gevreesd, nu nog niet 1 pCt. van de Inlanders in de gelegenheid is om lager onderwijs te genieten. Toegegeven kon worden, dat in de Inlandsche maatschappij door haar eigenaardigen economischen bouw niet zooveel plaats was voor intellectueel ontwikkelden als in de Europeesche maatschappij. In eenige streken der Buitengewesten doet zich zelfs het verschijnsel voor, dat voor vele intellectueelen eenvoudig geen hun passende werkkring meer kan gevonden worden, doch niettegenstaande dat blijft de zucht naar betere levensomstandigheden zich uiten in den drang naar meerder onderwijs en deze zal men niet meer kunnen remmen.

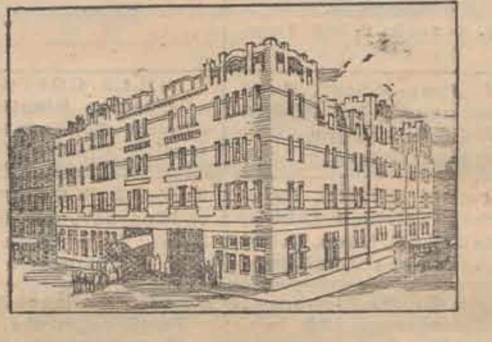
Met waardeering werd door enkelen nog gewag gemaakt van het in het afgeloopen jaar tot sterke uiting gekomen initiatief der bevolking zelve tot oprichting van scholen en ziekenhuizen (bijv. Mohammadijah).

De Regeering is in haar M. v. A. zeer uitvoerig ten aanzien van den *Burg. Geneesk. Dienst (Bat. Nwsbl.* 18 Juni). Zij begint met te zeggen, dat voor de *vrees, dat de Regeering zich te snel aan de individueele ziekenzorg zou onttrekken,* geen grond bestaat. Zij trekt zich in het algemeen alleen daar terug, waar die zorg door andere lichamen wordt overgenomen. Met de verbetering der bestaande gouvernementsziekenhuizen zal in komende jaren worden voortgegaan.

Van Westersch standpunt bezien is ongetwijfeld *het aantal in gouvernementsdienst zijnde artsen* geheel onvoldoende voor de medische en hygiënische voorziening van heel het land. Behalve de 125 gouvernementsartsen voor den algemeenen dienst en de 220 gouvernements Indische artsen zullen in 1926 aan die voorziening nog medewerken 45 Europ. en 13 Indische artsen, tot den B. G. D. behoorend, 11 artsen bij Gouvernementsbedrijven en Justitie werkzaam, verder ± 185 officieren van Gezondheid en 41 civiel-geneesheeren, totaal ± 640 artsen. Ook de particuliere geneesheeren ten getale van ± 320 (270 Europ. en 50 Ind. geneeskundigen, waaronder ook de civiele geneesheeren) mag men hierbij niet wegcijferen. Wanneer men in aanmerking neemt dat van de ruim 900 in Indië aanwezige geneeskundigen ± 2/3 geheel in gouvernementsdienst is, *dan doet deze verhouding reeds uitkomen dat men de toestanden en mogelijkheden hier niet volgens Westerschen maatstaf mag beoordeelen.*

Het samenstellen van een *algemeen werkplan,* dat als grondslag voor den arbeid van den B. G. D. eenige waarde zou hebben voor het volgende tiental jaren,

KONINKLIJKE MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.
DEN HAAG
AMSTERDAM :: ARNHEM

Bergplaatsen voor Inboedels
:: Bewaring bagage ::
voor repatrieerenden
OVERZEE-TRANSPORTEN

Woningbureau P. MAN
Steenhofstraat 5 bij 't Station - Interc. Tel. S. 45
SOESTDIJK
Verstrekt inlichtingen over Buitenplaatsen, Villa's Landhuizen en Bouwterreinen. Zondags gesloten
Vraagt gratis *Woningcourant van Vraag en Aanbod van P. MAN* voor Soest, Soestdijk, Soestduinen en Omgeving.

N.V. STOOMWASCH- EN STRIJKINRICHTING
voorheen
H. A. v. STARRENBURG
OPGERICHT 1875
Fahrenheitstraat 168
TELEFOON 31791
'S-GRAVENHAGE

Stoomververij en Chemische Wasscherij
„DUINOORD".
Begoniastraat 188-190 Telefoon 36048
hoek Goudsbloemlaan DEN HAAG
Goederen binnen 4 dagen *zonder prijsverhooging* thuisbezorgd.

Heerencostumes	f 4.—	Wol en Plu. p. □ el	f 0.40
Mantelcostumes	f 4.—	Handschoenen, per paar vanaf	f 0.20
Jassen, vanaf	f 2.75	Oppersen v. Heeren-Costuums	f 1.50
Mantels „	f 2.75	Idem m. ontvlekken	f 2.50
W. Dekens f 1.— en	f 1.20	Dames-Costuums	naar grootte
Gest. Dek. f 1.50 en	f 1.75		
Vitrages . . per □ el	f 0.15		
Madras. . . „ „ „	f 0.20		

Speciaal in het reinigen van Carrosserie-Bekleeding

HOTEL-RUBRIEK

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde", Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. Str.k. en w. w. op de logeerk.	PENSION „QUIST" Stadhoudersplein 17-19 Tel. 51 23
Hotel Rest. „DUINOORD" Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. OOSTERWIJK & V. D. LUUR	BESCHIKBAAR.
Hotel „Promenade", Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen.	VILLA GRETHALIA Pension Stouthamer L. de Colignyplein 14 kamers met volledig pension vanaf f 50.— per maand.
Restaurant RITZER, Parkstraat, Telefoon 13903, Menu f 1.25, Soep, Schotel naar keuze, Pudding.	Zuster E. KREEFT, Laan v. Meerdervoort 545, Den Haag. Vrije Etage dispon. bev. 4 Kamers en Keuken.
Pension E. M. Blewanus, A. v. Solmsstraat 135. Ind. Rijsttafel op Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.	Kamers disponibel voor Families, m. of z. pension Mevr. VAN DIJK. de Ruijterstr. 54, Haag.

HAARLEM EN OMSTREKEN.

Pension DEKKER Parklaan 69 HAARLEM	Bezoekt Hotel Pension Roozendaal, Café Restaur. Tel. 13574 OVERVEEN A. J. v. SCHOOTEN, Eigenaar voorheen Hofmeester der S. M. N

Holl.-Indisch Restaurant „NOBACK"

Sweelinckstraat 158 **Telefoon 36257**

Tevens **uitzending** van **Holl. en Ind. Diners.**

Rijsttafel . . . vanaf f 1.25, f 1.50, f 2.— en hooger.
Holl. Diners . . vanaf f 0.70, f 0.95, f 1.25 en hooger.

Beleefd aanbevelend, MEVR. NOBACK

Pension **Jacob Hopstraat 1** **DEN HAAG** Restaurant **Sweelinckstraat 158**

Leden van O. en W., eet steeds
KLINK'S FIJNE BELEGDE
BROODJES PEKELVLEESCH ROSTBEEF HAM, ENZ.
Aanbevelend, W. F. KLINK,
Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
Wordt ook thuis bezorgd.

BEKENDMAKING

Hiermede maak ik U bekend, dat ik heb geopend **een 1ste klas inrichting voor uitzending van diners**
Levering van extra Diners aan huis
Diners bestaande uit:

LUNCH f 0.80	DINERS f 1.00	DINERS f 1.10	DINERS f 1.20	DINERS f 1.75
Vleesch Groente Aardappelen en Compote	Soep Vleesch Groente Aardappelen of Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen en Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen Compote en Dessert	Voorgerecht Soep Vleesch Groente Aardappelen Visch of wild Compote en Dessert

Van 12—2 en van 5—8 uur
CROQUETTEN f 0.15 VLEESCH PASTEITJES f 0.20
Aanbevelend, **MAISON DE HELD**
KON. WILHELMINALAAN - VOORBURG - TEL. V. 000

Het beste adres

voor de levering van **Koloniale Waren** en **Comestibles** is
P. VROLIJK, Haagschestr. 1
Scheveningen - Telefoon 52159
THUISBEZORGING ZONDER PRIJSVERHOOGING

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. **Code 5th Edition A. B. C.**

JEAN PIERÔT

BONTWERKER

88 van Swietenstraat **'s-Gravenhage**

Betrouwbaar en gerenommeerd adres.
Gevestigd sinds 1903.

Laat thans uw bont **repareeren** en **vermaken,** waardoor U lang wachten in het seizoen vermijdt. Bontmantels, niet door ons geleverd, worden **ook** in bewerking genomen.

is vrijwel onmogelijk. De *algemeene richtlijnen* zijn bekend: Wat de *individueele ziekenzorg* betreft, een geleidelijke terugtrekking, daar waar dit mogelijk is. Op Java zal dit spoediger kunnen geschieden dan in de Buitengewesten, waar als pioniersarbeid, aan die individueele ziekenzorg in komende jaren zelfs nog uitbreiding gegeven zal moeten worden. Wat de hoofdtaak, de *hygiënische verzorging* aangaat, moge worden opgemerkt, dat de hygiënische wetenschap een wetenschap van mogelijkheden is. Zij heeft zich ten nauwste aan te sluiten aan het werkelijke leven, aan de wisselingen, die daarin voorkomen en snel gebruik te maken van nieuwe mogelijkheden, geschapen door veranderde situaties. Bij de zoo wisselende aspecten van de Indische maatschappij en bij de zich herhaaldelijk voordoende onverwachte nieuwe gelegenheden of aangrijpingspunten om de verbetering van den gezondheidstoestand der bevolking in bepaalde gebieden weer een eind vooruit te brengen, zou een eenigszins ernstig, maar daardoor ook min of meer bindend opgezet werkplan, in het huidige stadium slechts belemmering en geen vooruitgang beteekenen.

Uit den aard der zaak is een sterftecijfer van 18.8 ‰ voor een bevolking van ± 35 millioen zielen, samengesteld uit verschillende cijfers, die zoowel hooger als lager sterfte pro milles opleveren.

De dienstreis van den hoofdinspecteur van den B. G. D. (naar Celebes en de Molukken) werd vooral om tweëerlei reden ondernomen; ten eerste om de werkzaamheid van den dienst in deze streken nader te controleeren en daarbij zoo mogelijk aan verscheidene hangende kwesties een oplossing te geven, en ten tweede om het lepra-vraagstuk van deze gebieden nader onder de oogen te zien. De M. v. A. volstaat met een opsomming van de voornaamste resultaten en plannen, die deze dienstreis ten gevolge heeft gehad.

De Regeering heeft met aandacht de *reisbrieven* van den heer Tillema gevolgd. De omstandigheden, waaronder de daarin behandelde bevolkingsgroepen verkeeren, zijn der Regeering bekend. In sommige opzichten kon zij opmerken, dat de heer Tillema niet juist was ingelicht. Doch overigens bevatten deze reisbrieven een mengelmoes van zoo heterogene stof, schijnbaar op zeer vluchtige wijze verzameld, en beschouwingen en conclusies, die nog zoo weinig gefundeerd zijn, dat zij voor de Regeering van zeer problematische waarde zijn. Wellicht dat een nadere uitwerking door den heer Tillema van zijn verzamelde gegevens der Regeering nog aanleiding kan geven, op sommige zaken nader in te gaan.

De opleiding van *vroedvrouwen* houdt voorloopig nog gelijken tred met het aanbod van candidaten daarvoor. Wanneer men in aanmerking neemt dat er op Java en Madoera ± 1500 onderdistricten zijn, wat het voornaamste is, dat de bevolking van al die districten nog geleerd moet worden de hulp van een vroedvrouw op prijs te stellen, dan is het desideratum om voor elk onderdistrict een vroedvrouw ter beschikking te hebben, die tevens in haar ambt een behoorlijken werkkring zou kunnen vinden, in de eerste jaren niet te bereiken.

Waar mogelijk en wenschelijk wordt met de beschikbare krachten zooveel mogelijk *polikliniek* gehouden. In de Buitengewesten zijn in de laatste paar jaren op 25 nieuwe standplaatsen Indische of Gouv. artsen aangesteld. Ruim een derde van het korps Indische en Gouv. artsen is thans in de Buitengewesten geplaatst.

Medegedeeld kan worden dat eene nieuwe *subsidieregeling voor particuliere vereenigingen* in bewerking is.

Wat de *geneeskrachtige bron bij Buitenzorg* aangaat, is de Regeering van oordeel dat het niet op haren weg, zeker niet op dien van den C. G. D. ligt om de vele min of meer geneeskrachtige bronnen in Indië in exploitatie te nemen. Zij wenscht dat liever over te laten aan de locale overheid of aan particulieren.

Een ontwerp tot instelling van *eereraden* is bij de Regeering in behandeling.

De kina-situatie.

In *De Loc.* (13 en 15 Juni) geeft *d. K.* een uiteenzetting van *de kina-situatie.* Van de weinig bekende verhoudingen op kinagebied zegt hij o.m.:

Deed in het begin der vorige eeuw het roekeloos kappen in Zuid-Amerika voor ondergang van den kinaboom vreezen, door internationalen aandrang besloot in 1852 de Indische regeering Hasskarl derwaarts te zenden, die na een gevaarlijke expeditie onder valschen naam een aantal kinaplanten aan boord van een Nederlandsch oorlogsschip in Calloa bracht. Op advies van Junghuhn verlegde men in 1855 den aanplant naar de Pengalenganasche hoogvlakte. Met in 1865 van Ledger

VOORBURG :-: VIJF HEERENHUIZ

Te Koop aan de Laan van Sevenstar of verl Julianastraat. Tien groote en kleine kamers. Vo achtertuin. Verder alle gemakken. Directe verbi met Den Haag, Noordwijk en Rotterdam. Koopprijs f 9500.— tot f 9800.—.

Te bevragen op het werk en Oranjelu — VOORBURG

gekochte planten behaalde men een goed resul toen in 1872 Van Gorkum acht jaar de leiding had, de kina-cultuur als landsbedrijf zich rust wikkelde, noodigde hij particuliere planters uit zoek, gratis werden voor hen alle noodige pla zaden beschikbaar gesteld en voortdurend he gouvernement alle moeite gedaan om het par initiatief van de gunstige wijziging te laten p ren [1]). Geleidelijk gelukte dit en toen in 1877 B Moens zijn publicatie deed verschijnen, begon o particuliere kinacultuur te ontstaan.

De ontwikkeling van de lands-kinaondernemin zekerde den Staat een welkome bron van inko Van 1872 tot 1915 werden de totale uitgaven d inkomsten met bijna f 8 millioen overtroffen, va tot 1923 varieerde het rendement van 26 tot 10 cent. Thans bedraagt de opbrengst der gouver kinaonderneming (1922) 982.412 K.G. bast [2]) brengst van alle 140 ondernemingen in Ned.-In de gouvernementeele bedraagt thans (1923) K.G. bast, dat is ruim 90 percent van de wer ductie.

Al in 1892 werd de prijs gedrukt; de Java-p kregen telkens lagere bastprijzen, doordat ond sche leiding alle Europeesche fabrieken in een vereenigd waren. De in 1896 opgerichte Ba sche Kinine Fabriek bracht betere prijzen, ma werd zij in het kartell opgenomen en de Javap zagen hun bastprijs weder dalen. In 1913 kw overeenkomst tot stand met 7 kininefabrieke 3 Nederlandsche. Tijdens den oorlog werd het kinacontract gesloten tusschen de vereenigde p en de drie Nederlandsche fabrieken: Ned. fabriek, Amsterdamsche Chininefabriek en Ba sche Kininefabriek, waarvan gedurende den oo leen de Bandoengsche kon produceeren. Dit kina-contract werd in 1923 verlengd en loopt Dec. 1928. De vereenigde Javakinaplanters z plicht hun geheelen oogst tegen vasten prijs te aan de vereenigde drie fabrieken.

Niet alle planters zijn bij het kinacontract aange ten. Tezamen vallen 2.000.000 K.G. van de tota sche productie van 9.640.000 K.G. buiten h contract. Die ruim 20 procent worden geleve andere fabrieken, o.a. aan de Japansche, die z geen prijs-overeenkomst storen. Van den totale aanplant van 18.378 H.A. zijn slechts 12.839 in tatie. In een derde deel van den aanplant hoo de bastvoorraad dus op en groeit steeds aan. M van den geproduceerden bast wordt slechts e verkocht en verwerkt, zoozeer, dat in 1928 op d kinaonderneming de productie dubbel zoo gr zijn als het verbruik! Op den duur moet òf d prijs omlaag òf de productie moet beperkt word de lands-kinaonderneming geschiedde dit laats oorzaak vormen de kunstmatig hooge kinaprijze ke in het buitenland zooveel ergernis wekken. deze zorgwekkende situatie, welke de Regeering tot haar voorstel om f 90.000 als eerste termijn trekken voor de opening van een aan de kin neming te verbinden *„volledige theeondernem 700 bouws, inclusief fabriek,"* waartoe tot 193 taal f 903.000 noodig zijn.

In het tweede hoofdartikel betoogt de schrij de oprichting van een gouvernementstheefabr duurzame bron van inkomsten zal verzekeren toekomst, maar *een duurzame oplossing van h vraagstuk kan slechts verkregen worden indien geering overgaat tot oprichting van een eigen fabriek.* De gouvernements-kininefabriek verze dië een ruime en constante productie van kin binnenlandsch gebruik. Zij waarborgt het go ment afname van de productie der lands-kin neming. Zij vrijwaart Indië voor de noodlottig gen van internationale verwikkelingen vero doordat buitenlandsche mogendheden hun toevoer bedreigd achten. Zij voorkomt, dat d cultuur op Java ondergaat zooals zij op Ceylon ging. Zij overtuigt de buitenwereld, dat de productie van een volstrekt onmisbaar medic Indië kan toevertrouwd blijven.

In de *Java-Bode* (18, 19 en 20 Juni) schrij over *de Pengalengansche Hoogvlakte* en eveneens van het ontstaan van de gouvernements-k cultuur en van de gouvernements-kinaonderne Tjinjiroean op een hoogte van circa 2000 Meter de helling van goenoeng Poentjak Besar.

In de M. v. A. op *Landbouw (De Loc.* 16 Juni) veert de Regeering nogmaals de wenschelijkheid

1) Dr. M. Kerbosch: 's-Lands Kina-onderneming. „Kol. Studiën
2) Jaarverslag 1922.

Garage JANSEN, Wassena

135 Rijksstraatweg

Tel. KIEVIT (Haag) 562

Service and Filling Stati

C. J. L. VERMEULEN'S
ONVERANDERLIJKE VERGROOTINGEN
1e KLAS WERK :: :: ZEER LAGE PRIJZEN
TOUSSAINTKADE 20, DEN HAAG
VERZENDING NAAR OOST- EN WEST-INDIË

vorming van een theeafdeeling over te gaan. Er is geen sprake van een streven om zooveel mogelijk nieuwe Landsbedrijven in het leven te roepen; de motieven zijn van zuiver opportunistischen aard. Tegen verkoop van de kinaonderneming, ook al zou deze tijdelijk niet winstgevend zijn, heeft de Regeering bezwaar. De gouvernementsonderneming behoort tot de beste plantages en zal een mogelijke crisis ongetwijfeld te boven komen. Uit een geldelijk oogpunt is het echter van veel belang, dat tijdens een minder gunstigen toestand van de kinamarkt de inkomsten der theeafdeeling een tegenwicht vormen.

Europeesche werkloozen.

De heer *De Hoog* bepleit in den Volksraad de belangen der Indo-Europeesche groep (*Bat. Nwsbl.* 17 Juni). Volgens spr. staat het I. E. V. niet vijandig tegenover welke bevolkingsgroep dan ook; het verwacht integendeel alles van *vruchtbare samenwerking in het belang van Indië.* De Regeering zal het met spr. eens zijn, dat zoo weinig mogelijk dient gedacht aan salarisverlaging. Daartoe legge men zich toe op *meerdere efficiency der ambtenaren.* Spr. dringt aan op *ambachtscursussen voor Europeanen* en *ambachtsscholen voor Inlanders.* In dit verband dringt spr. aan op opneming in de concessievoorwaarden en overleg met directies van bestaande ondernemingen om *voor de personeelsvoorziening zooveel doenlijk in Indië ter markt te gaan.*

De *Deli Crt.* (22 Juni) ontleent aan het „*Soer. Hbl.*" (19 Juni) een pleidooi van den heer *Zentgraaff*, ten gunste van de *Eur. werkloozen in Indië.* Deze maatschappij is nog eerst weinig ingesteld op den strijd tegen Europeesche armoede. De behoeftige blanke staat hier in ongunstiger conditie dan zijn landgenoot in het eigen land, en zijn afzakking naar het uiterste niveau brengt veelal voor hem mee de bittere vernedering welke vastzit aan den ondergang van den Westerling in eene Oostersche maatschappij. Men houde dit in 't oog — zoo besluit *Z.* —, en *men beperke de uitzending van nieuwe krachten tot het allernoodigste.* Aldus handelend, voldoet ieder bedrijf, dat zich op dezen bodem kon vestigen aan *een dringenden plicht,* welke onder bepaalde omstandigheden het karakter kan aannemen van *een eereschuld.* Eerst bij welgebleken onmogelijkheid van recruteering der noodige krachten hier, wende men zich tot de arbeidsmarkt ginders.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Verzorging van den Veestapel in het Krawangsche.

II (Slot).

Terwijl de maatschappelijk welgestelden gewoonlijk eigenaren zijn van groot vee, als karbouwen en runderen, is de kleine man in het algemeen meer de bezitter van klein vee als geiten en schapen.

Aan de verzorging van klein vee in de lage streken is vroeger geen groote aandacht geschonken; zelfs ging zij achteruit, vooral in de nabijheid van de verschillende ondernemingen en van de groote wegen.

Losloopende, worden die dieren op de ondernemingen of door de veldpolitie opgepakt, daarna verkocht en van het ingekomen geld de geldboete betaald, waartoe de eigenaren bij vonnis veroordeeld zijn.

Volgens den schrijver komt in een der onderdistricten jaarlijks wel *f* 1000.— binnen aan boetegeld.

In de hooger gelegen streken laat men zich wel aan de verzorging van geiten en schapen gelegen liggen.

Varkens, kippen, enz. treft men aan bij de rijstpelmolens, waar de afval van de padi een belangrijk voedsel voor die dieren is.

Deze varkens staan bekend als de Krawangsche varkens.

Het ligt, in verband met den stank, welke deze dieren verspreiden, in de bedoeling, twee afzonderlijke plaatsen aan te wijzen, alwaar de dieren kunnen worden verzorgd, n.l te Krawang en te Rengasdengklok.

Een goede regeling, die reeds bestaat en waaraan streng de hand wordt gehouden, is het verbod van het slachten van vee, dat nog voor de voortteling geschikt is.

Voorts zijn verschillende voorzieningen in overweging, waaronder in de eerste plaats behoort de oprichting van 4 slachthuizen te Poerwakarta, Krawang, Plered en Soebang.

Dit voorstel is reeds sedert het jaar 1921 hangende, doch geen enkel slachthuis is tot heden nog tot stand gekomen.

Een andere maatregel van belang zou zijn het tot

C. A. v. Monsjou, Horlogerie, Optique
Valkenboschpl. 19 - Tel. 32167 - Den Haag.
Brillen en So Easy.
Amerikaansche Optiek. Recepten H.H. Oogartsen.
Magazijn van Uurwerken. Reparatie-Inrichting.

C. C. BORSTEN DEN HAAG
Drogisterij „Het Gouden Kruis"
Joan Maetsuyckerstraat 177 - Den Haag - Tel. 71924
Specialiteit in Verpakte Geneesmiddelen
Groote sorteer. Kruiden en Ziekenverplegingsartikelen
Wasch- en Poets-Artikelen. Kwasten en Borstelwerk
Alle soorten Recepten worden aangenomen.
EXPORT naar INDIË VERPAKKING ONDER GARANTIE

stand komen van 8 markten, waar men het vee kan brengen voor den handel, n.l. te Poerwakarta, Dawoean, Krawang, Klari, Plered, Tegalsari, Soebang en Kalidjati.

Wel hoorde men eenigen tijd geleden van de oprichting van een veemarkt op een van de afdeelingshoofdplaatsen, doch die aangelegenheid is nog niet geregeld.

De enkele veemarkt, die hier en daar voorkomt, is gelegen op particulier terrein en beneden het middelmatige van beteekenis.

Een goed voorstel is het verbod wijfjesrunderen te gebruiken voor trekdieren, aangezien die taak te zwaar is en het gevolg heeft, dat 90 % dier runderen voor de voortteling ongeschikt blijkt te zijn.

In de desa's bestaat reeds contrôle op de desafondsen, waaruit de onvoorziene uitgaven worden bestreden.

Gaarne wordt gezien, dat van die fondsen ook geld beschikbaar wordt gesteld voor de verzorging van het vee.

Een van de middelen om aan de noodige fondsen daarvoor te komen, zou — in navolging van hetgeen reeds in de desa's Segalaherang en Tji Salak plaats heeft — kunnen zijn het heffen van opcenten op de verschillende belastingen, tot een bedrag van 1 %.

Zulk eene extra-heffing wordt voor de bevolking niet te zwaar geacht.

In het onderdistrict Tjiasem wordt de opbrengst geschat op *f* 1000.— en in het ressort van Kalidjati op *f* 800.—, terwijl die vrij aanzienlijke bedragen gemakkelijk binnen komen.

Ingeval van een surplus, zou eene som ten bate kunnen komen van een onderzoek naar de toestanden bij de melkbedrijven en de wagenverhuurderijen, alwaar, zooals algemeen bekend is, de gezondheidstoestand der koebeesten en paarden nog wel wat te wenschen overlaat.

Nu West-Java tot eene provincie is gevormd, is de bevolking van Krawang vol belangstelling te weten, of de daaraan verbonden belangrijke veranderingen voor het volk zich ook zullen richten op de verzorging van het vee in die streken, eene aangelegenheid, welke moet worden gerekend tot een van de voornaamste volksbelangen te behooren.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

China en Amerika.

II (Slot).

De hoop en het vertrouwen van het Chineesche volk in de Amerikaansche Regeering waren destijds te meer gerechtvaardigd, omdat zij had medegewerkt aan de tot stand koming van de Chineesche Republiek, eene politieke gedragslijn, die geleidelijk aanleiding gaf tot eene gedwongen achterstelling van de handels- en industrieele belangen bij de staatkundige.

Die politieke inmenging bleek o.m. ook uit het optreden tijdens de roofpartijen te Lineheng en op verschillende andere plaatsen in China, alwaar Amerikanen door Chineesche roovers(?) werden gemolesteerd en de Amerikaansche Regeering gedwongen werd met eene gewapende troepenmacht tegen het Chineesche bendewezen op te treden.

Tijdens den burgeroorlog in China zond Amerika met den meesten spoed eene sterke scheepsmacht naar de Chineesche wateren, met het doel de Amerikaansche onderdanen en hunne goederen te beschermen, terwijl, volgens de laatste berichten, thans eene scheepsmacht van 16 oorlogsbodems aanwezig is, waarvan er 15 zoolang zullen blijven, totdat de binnenlandsche strijd in werkelijkheid geëindigd zal zijn.

Wanneer het vermoeden bewaarheid wordt dat die sterke scheepsmacht een deel is van de macht, welke dienen moet om den Amerikaanschen invloed in het Oosten te versterken, dan kan een langdurig verblijf van die gewapende vloot in de Chineesche wateren voor de Japansche Regeering zeker niet aangenaam en voor de Amerikaansche Regeering schadelijk zijn.

Daar tegenover staat de steun van de Amerikaansche zending in China, die voor het bereiken van het groote doel, dat Amerika beoogt, belangrijk is.

Die zending maakt vorderingen, tengevolge van de wijze waarop de Amerikanen de harten der Chineezen weten te winnen en die op de tot het Christendom overgegane Chineezen den indruk maakt van het werk van den vriend.

Het is aan geen twijfel onderhevig, zegt de schrij-

HET WOONHUIS
BREESTRAAT 36 LEIDEN TELEF. 1750
BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ
BEDDENMAKERIJ
Groote sorteering in Tapijten, Bedden, Meubelen, Vloerzeilen, enz.
Complete Woninginrichting
Begrootingen en Adviezen kosteloos.

N·C·HOOGTEIJLING

VERHUIZINGEN
OVER DE GEHEELE WERELD:
2E VAN BLANKENBURGSTR. 109
BERGPLAATSEN
VOOR
INBOEDELS
OPSLAG-BAGAGES
TELF. 32615
WINKEL VOOR DE BEHANGERIJ
Frederik Hendriklaan 283
TELF. 50910
DEN HAAG

M. STEINS - DEN HAAG
Korte Houtstraat 14a
VERTROUWD ADRES VOOR VAKKUNDIGE SCHOEN-REPARATIËN
in uitsluitend betere afwerking, zoowel genaaid als gepend
Eerste klasse Maatwerk.

NIJMEGEN
Stoomververij en Chemische Wasscherij
GEBR. POLKAMP & Co
Fabriek en Kantoor:
Wolfskuilscheweg - Telefoon 1641
Filialen:
ZIEKERSTRAAT 4 te NIJMEGEN
BAKKERSTRAAT 60 te ARNHEM
Reinigt en Verft alles

BOULANGERIE - VIENNOISE
SPECIALE BROODBAKKERIJ
Firma Joh. v. Gemert Jacobs
GROOTE STRAAT 15 - TELEPHOON 1558 - NIJMEGEN
Eenigst adres voor Hollandsche-, Fransche- en Duitsche Broodsoorten
Wagens in ALLE wijken.

J. H. KAPPÉ NIJMEGEN
BRANDSTOFFENHANDEL
AREND NOORDUIJNSTRAAT 15-17 - TELEF. 2336
Alle soorten Brandstoffen
prima en tegen concurreerende prijzen

NIJMEGEN

GEBRS v. WOERKOM
TELEFOON 117 .·. NIJMEGEN
KOLONIALE WAREN, COMESTIBLES, DELICATESSEN. - ALLE INDISCHE RIJSTTAFEL INGREDIËNTEN. SAMBALLANS-ATJARS, BOEMBOES, KROEPOEKS enz.

REISSEIZOEN
Bezorgen van Passagebiljetten voor Land- en Zeereizen (zonder eenige prijsverhooging).
REISCREDIETBRIEVEN
Vreemd Geld, Reisbagage, e.a. - Assurantiën.
Effecten- en Wisselbank Bouvy
Lange Burchtstraat 14 - Nijmegen - Telef. 2480 en 2481

Piano's Orgels
C. A. J. VAN KALMTHOUT
Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
Bisschop Hamerstraat 1-1a
Vleugels Kunstspelpiano's

BRANDSTOFFENHANDEL
2e Walstraat 102 - Telef. 1079
HANDEL IN ALLE SOORTEN
BRANDSTOFFEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
F. L. VAN WEZEL

NIJM. GOEDERENVERVOER
WILLEM v. WEZEL
V. d. Havestraat 2-4 .·. Telephoon 2670 .·. NIJMEGEN
VERHUIZINGEN - DIENSTVERRICHTING - GARDE-MEUBLES

ANTOON PEPERZAK,
BROERSTRAAT 11 TELEFOON 1896
NIJMEGEN.
SCHOENEN NAAR MAAT
ELK GEWENSCHT MODEL EN LEDERSOORT.

Naaml. Venn. Maatschappij
KANTOOR VOOR VASTE GOEDEREN
voorheen onder de Firma WALTMANN & CO.
SPOORSTRAAT 2a NIJMEGEN TELEF. 399
naast het Oranje-Hotel.
BUREAU WONINGGIDS. - Assurantiën. - Op aanvraag gratis toezending van Woninggids met platten grond

WIJ VERVAARDIGEN
ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.
Een proef zal U overtuigen
zoo als zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

Ringers Cacao
1ste klasse Ned. Fabrikaat RINGERS - Rotterdam Alkmaar

ver, dat in China, op politiek gebied, groote fouten zijn begaan en dat de daaruit voortgesproten moeilijkheden door nederige hoofdbuigingen niet ongedaan kunnen worden gemaakt.

De internationale politiek maakt groote vorderingen, waarvan China op de hoogte moet zijn, als het althans de andere partijen tevreden wil stellen.

Ten opzichte van het bereiken van de macht in China zijn de twee groote mededingers, Amerika en Japan, die de industrie bevorderen en groote kapitalen plaatsen en tengevolge waarvan China eenmaal eene keuze zal moeten doen of het zich bij het Oostersche of bij het Westersche element zal aansluiten.

Wel is waar is er een verbond afgekondigd tusschen China, Rusland en Japan, doch men make daarover niet al te spoedig conclusies, zoolang Engeland en Amerika samenwerken en elkanders macht aanvullen.

In beide gevallen zal het echter wel blijken dat China de zwakke partij vormt en het slachtoffer zal worden van de tegenstellingen tusschen de grootmachten.

Het is moeilijk te voorspellen hoe in de toekomst de loop van zaken zal zijn, doch China zal de binnenlandsche twisten moeten oplossen, waarvoor eensgezindheid en aaneensluiting van het volk onontbeerlijk zijn.

Alleen door die eensgezindheid zal het Chineesche volk de gevaren kunnen bezweren, welke het bedreigen.

Met een rustig binnenland en met eene neutrale buitenlandsche politiek, zal China door de andere volken worden geëerbiedigd en zullen zijne nationale en internationale rechten worden gehandhaafd.

Blijkt dit practisch onmogelijk, dan zal de toestand blijven zooals hij nu is.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Indische Post.

Het „Nr." van 13 Juni bevat een redactioneel artikel naar aanleiding van de op de begrooting van 1926 gebrachte post voor de oprichting eener gouvernementsthee-onderneming op een deel van de bestaande gouv. kina-onderneming Tjinjiroean, dat minder geschikt wordt geacht voor laatstgenoemde cultuur.

De schr. oppert verschillende bezwaren; niet dië welke onlangs werden ontwikkeld door een inzender in „Econ. Stat. Berichten", welke inzender er gevaarlijke concurrentie en onbillijkheid in zag ten opzichte der particuliere ondernemingen op Java, doch volgens den schr. in de „Ind. Post" zal dit „ambtelijk theevermaak" o.a. de volkswelvaart in een uitgestrekte landstreek vernietigen.

Wat is toch — volgens hem — het geval? De duizend bouws, aangewezen voor de theebeplanting, zijn thans nog voor een twee-derde deel bedekt met oerwoud, dat duizenmaal meer waard is dan de geheele theegrap ooit kan opbrengen, omdat het onmisbaar is voor de goede hydrologische gesteldheid der lager liggende streken. Het strekt zich immers uit over een gebied, waarin zich de bronnen bevinden der Tjisaroewa, een stroom, welke zich vereenigt met de Tjisangkoej, om zich daarna gezamenlijk in de Tjitaroem te storten.

Het water der Tjisaroewa wordt thans reeds ten volle gebruikt voor de groote waterkrachtswerken, welke het gouvernement in haar vallei heeft aangelegd ten koste van millioenen en waarvan de stroomlevering der geheele Bandoengsche hoogvlakte afhankelijk is. Een eenigszins belangrijke debietvermindering van deze rivier beteekent dus een zeer belangrijke benadeeling van de capaciteit dier kostbare werken.

Het water der vereenigde Tjisaroewa en Tjisangkoej wordt aangewend voor de bevloeiing der hoogvlakte van Bandjaran, waar ettelijke tienduizenden bouws vruchtbare bouwgrond er van afhankelijk zijn en dat van de vereenigde Tjitaroem-Tjisankoej en Tjisaroewa voor de uitgebreide irrigaties in het Krawangsche, die dus eveneens groot belang hebben bij het debiet der aanvoerrivieren.

De vernietiging van het woud van Tjinjiroean, dat — zooals gezegd is — juist het brongebied der Tjisaroea bedekt, zal dus ongetwijfeld zeer ernstige nadeelige gevolgen hebben.

De gouvernementeele adviseurs hebben deze dingen niet onder de oogen willen zien meent schr., en hij hoopt dat de Volksraad een duidelijk „Neen" zal uitspreken over de te kwader ure uitgebroede plannen „welke getuigen van een ernstig gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel".

Een ander belangrijk onderwerp in hetzelfde 13-Juni-Nr. behandelt het luchtverkeersvraagstuk voor Indië. [...] zekeren zin heeft dit artikel voor Indië een ge[...] strekking als dat door generaal Snijders (geschreven [...] het jongste Nr. van „Vragen des Tijds") voor Neder[land] had: d.w.z. eene aansporing om na de grootsche h[...]ging van het driemanschap Van der Hoop c.s. niet [...] te zitten, doch te streven naar blijvende en practi[sche] resultaten van hun moedige onderneming.

F. BARTELS,
Schenkweg 90 - Den Haag
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

Verder bevat dit Nr. o.m. het slot van J. G. Wig[...] De ontwikkeling van den handel van Ned.-Indië m[et de] landen van de Zuid-zee. — Oostersche kruiden en [Wes]tersche geneeskunde (III. Vergiften), door W. Sch[...] Uit den ouden doos. Het schoone geslacht in den C[om]pagniestijd, door O. Tahoe. — Het heilig avontuur (B[...]boedoer-legende), door Jan Feith.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 51 (20 Juni '25). [...] snoeivraagstuk der Robusta-koffie, door W. A. Sch[...]wen. — Wetenschappelijke grondslagen der sel[...] door Dr. W. H. Arisz (slot). — Sprokkelingen uit [de] buitenlandsche pers. — Rubberprijsvraag („Een o[plos]sing te vinden ter voorkoming van het uitglijden [op] vochtig asfalt, modderige keibestrating enz., bij het [ge]bruik van crêpe-rubberzolen, waarbij de voordeelen [van] het gebruik der zolen behouden blijven"). — Onze Indische thee (hierin de artikelenreeks over de Ind. thee-industrie in het Koloniaal Weekblad, met [be]hoorlijke bronvermelding). — Sabotage van het uitv[oer]recht op de bevolkingsrubber? — Landbouwzaken [in] den Volksraad (het uitvoerrecht op de bevolk[ings]rubber).

Belangstelling in Indië

Het 25 Juli-Nr. van Holland Express opent met [een] korte beschouwing over dit altijd dankbare en im[...] stof opleverend onderwerp. Erkennend dat in de la[atste] decennia steeds meer de aandacht op land en volk [van] Indië gevestigd wordt, blijft volgens schr. voor de gr[oote] menigte in Nederland „Indië meer een verbeelding [dan] een werkelijke voorstelling". Teneinde hierin ve[rande]ring te brengen doet schr. het denkbeeld aan de [hand] om op de scholen een leeraar of onderwijzer aan [te] stellen, die de opdracht heeft den leerlingen een [spe]cialen cursus te geven in de geschiedenis en het w[...] van land en volk van Ned.-Indië. „Deze onderwijzer [zou] reeds in de vijfde klasse der lagere school kunnen a[an]vangen met den jongen Nederlander bekend te ma[ken] met hetgeen Indië voor Nederland beteekent. En [al]lengs zamerhand zouden de lessen, voortgezet wordende [in] de hoogste klassen van H.B.S., Lyceum en Gymnas[ium] den jongen Nederlander brengen: kennis omtrent [de] talen, de godsdiensten, de geschiedenis, de cosmogr[afie,] de geologie, de producten en de handelsverbindi[ngen] van Ned.-Indië. Het zou zeker aanbevelenswaardig [zijn] leerlingen, die daartoe aanleg en ambitie toonden, in [te] wijden in de beginselen van het Maleisch en de liter[atuur] van Indië, waarbij dan Islam en Boeddhisme niet m[oe]ten vergeten worden.

Op deze wijze zouden wij binnen tien jaren reeds [een] deel onzer bevolking theoretisch vertrouwd hebben [ge]maakt met Ned.-Indië en zijn bevolking en zoo ons [...] er meer algemeen bewust van doen worden, wat [het] vaderland beteekent, juist omdat Indië er toe beho[ort".]

In een volgend artikel zal schr. zijn denkbeelden n[ader] ontwikkelen.

Het Boschwezen in 1923.

De Dienst van het Boschwezen blijkt er met v[...] naar te streven, zegt het Bat. Nbl., den ontstanen [ach]terstand in de publicatie der verslagen van dien d[ienst] in te halen. Verscheen toch eerst eenige maanden [ge]leden het verslag over de jaren 1921/22, thans zag [...] reeds dat over 1923 het licht. Het is een bij vo[rige] jaren vergeleken sterk vereenvoudigd verslag, [...] omstandigheid echter aan de overzichtelijkheid [...] noodige gegevens in gelijke mate ten goede schijn[t te] komen. Het volgende is eraan ontleend:

Het overschot van den dienst op Java en Madoera, dat in voorafgaand jaar terugliep tot ƒ 822.668, [nam] in verslagjaar toe met ƒ 692.478. Het nadeelig [ver]schil voor buitengewesten verminderde met ƒ 23.[...], dat voor het boschproefstation nam met ƒ 16.5[...] [toe]. Het voordeelig verschil voor den geheelen dienst be[...]droeg ƒ 1.078.408 tegen ƒ 346.255 in 1922. De totale las[ten] voor Java en Madoera bedroegen ƒ 8.009.014 tegen ƒ 9.541.543 in 1922. De kosten voor cultuur, verdere uitgaven, uitgaven voor personeel en andere, verm[in]derden alle in meerdere of mindere belangrijke ma[te]. Het belangrijkst zijn wel de verminderingen van [de] uitgaven van personeelen aard met rond ƒ 800.000 [en] die voor verdere uitgaven met rond ƒ 600.000. Ne[...]

F. C. DE BRUIJN
Danckertstraat 43 DEN HAAG Tel. 34088
Comestibles, Vleeschwaren
Koloniale Waren
Indische Ingredienten
Bezorging door de geheele stad

„DE LANDBOUWER"
Copernicuslaan 79 Tel. 31676
DEN HAAG

ADRES voor 1ste kwaliteit **Roomboter, Kaas en fijne Vleeschwaren.**
egelde aanvoer **versche Geldersche Eieren.**
isbezorging zonder prijsverhooging. **Géén Filialen.**

n in aanmerking, dat zooveel hout meer werd aanaakt, dan blijkt wel, dat een belangrijke kostenparing werd verkregen. De inkomsten voor Java Madoera bedroegen ƒ 9.506.798 tegen ƒ 10.460.055 1922.

Aan het verslag zijn tenslotte nog toegevoegd een erzicht van de verrichtingen van het proefstation or het boschwezen te Buitenzorg, alsmede een groot ntal tabellen, bevattende uitgewerkte gegevens, den enst betreffende, waarvoor echter naar het boekwerk ve zij verwezen.

Mededeelingen Burgerl. Geneesk. Dienst.

Inhoud van jaarg. 1924, dl. 4. Onderzoek van limode op Benzoëzuur, door Jhr. Dr. P. J. Teding van khout. — Bepalingen van eenige chemische beddeelen van het bloed van menschen in de tropen van vogels op vitaminen-arm dieet, door Jhr. Dr. J. Teding van Berkhout. — Wijzigingen in A-vitaen-gehalte en in den aard der eiwitten bij het ontmen van katjang idjo, door Dr. W. F. Donath.

l. deel 5. Jaarverslag van den Burgerlijken Geneesigen Dienst in Nederlandsch-Indië over 1922.

De Indische Verlofganger.

et Nr. van 17 Juli bevat een artikel van S. Kalff over d-Batavia. — In dat van 24 Juli eene beschouwing van B. over werkeloosheid van Europeanen in Indië en C. Vis-Janssen van Raay een bijdrage: Uit den Inhen zeerooverstijd.

Indië. Geïllustreerd tijdschrift.

afl. 8 (van 22 Juli) vervolgt Prof. Dr. A. W. Nieuhuis zijne artikelenreeks over het zieleleven der nesiërs. — P. S. geeft eene beschrijving van Panng, het mooie plaatsje in West-Java. — De overige te wordt ingenomen door een opstel van H. Ch. G. an der Mandere over „The British Empire Exhibi in Wembley", evenals de vorige bijdragen fraai ustreerd.

De Indische Mercuur.

fl. 30 (24 Juli). Volkenbond, malaria-bestrijding en -overeenkomst, door C. M. Pieyte d'Ailly. — Reorgasatie van de bergcultures. Rede gehouden door Mr. A. Gennep voor den Indischen Ondernemersbond en eigenaren van bergcultuur-ondernemingen. — De -Indische cocamarkt gedurende 1924. — Overzicht de productenmarkt op Java en Madoera gedurende eerste kwartaal van 1925. — Kultuurberichten. — ne mededeelingen. — Financieele berichten en veren, zoomede de overige vaste rubrieken.

Econ. Statistische Berichten.

het Nr. van 22 Juli schrijft Dr. D. J. Hulshof Poll over den Voorrang voor belastingvorderingen in -Indië, terwijl H. Hermans aan eene bespreking erwerpt de uitspraak van het Hooggerechtshof te via betreffende transacties van Java-suiker (proces eesche N. V. Liong Bie en de Weeskamer als curae in het faillissement der Java Sea Company).

Korte Berichten.

No. 25 (19 Juni) bevat het eerste gedeelte van een rzicht van het Ned.-Indisch scheepvaartverkeer met buitenland gedurende 1924, zoomede uitvoerige medelingen betreffende den buitenlandschen handel van en met Ned.-Indië gedurende de eerste 3 kwartalen 1924, vergeleken met de overeenkomstige periode 1923 en 1922.

De medische Zending op Java.

et Juli-Nr. van Stemmen voor Waarheid en Vrede gt o.m. een bijdrage van Dr. G. Royer over richtn in de medische zending; de schr. stelt daarbij de g of op Java met zijn elf groote en talrijke kleine ingsziekenhuizen de medische zending aan de vertingen heeft voldaan wat betreft de evengelisatie. antwoord op die vraag is niet bepaald bemoedigend, Dr. R. zich afvraagt hoe het komt dat al die ziekenn in verhouding tot de duizendtallen patiënten, die het bestaan der m. z., onder behandeling kwamen, betrekkelijk gering regelrecht bekeeringsresultaat n.

Practische geografie.

Aldus de titel eener geïllustreerde bijdrage van den hr. van Vuuren in het onlangs verschenen Gedenkboek herinnering aan den 70sten verjaardag van R. Schui (uitgave van P. Noordhoff te Groningen).

De schr. schetst in groote trekken den vooruitgang in rafisch opzicht van een deel van Sumatra, nl. de i-landen en omgeving (de Pak Paklanden), waar hij indertijd het bestuur voerde. Men krijgt door de lezing een duidelijk beeld van wat de hr. v. V. onder practische geografie verstaat.

KOEK, BANKET, CHOCOLADE EN SUIKERWERKEN
W. TEMPELMAN
FAHRENHEITSTR. 417 · DEN HAAG
SPECIALITEIT IN GEVULDE KOEKJES

J. ZUIDERWEG
Nicolaïstraat 37 's-Gravenhage
ELECTRO-TECHNISCH BUREAU
Levering en plaatsing van Haarden, Kachels, Fornuizen, enz.
Aanbevelend J. ZUIDERWEG

De Spoorbond.

Bij het 50-jarig jubileum van het Staatsspoor- en Tramwegbedrijf in Ned.-Indië (6 April 1875—1925) heeft het Orgaan van den Spoorbond een jubileumnummer gegeven dat — zoowel wat tekst als wat illustratie betreft — er wezen mag. Door de groote verscheidenheid aan bijdragen moet een overzicht van den inhoud achterwege blijven.

Ipek.

Bij Klinkhardt en Biermann te Leipzig is verschenen de eerste jaargang van „Ipek. Jahrbuch für prähistorische und ethnographische Kunst, herausgeber H. Kühn".

Dit breed opgezette periodiek in 4° formaat met rijke illustreering en ruim 280 blz. tekst bevat eene Inleiding van den uitgever in de Duitsche, Fransche, Engelsche, Spaansche en Italiaansche taal en is „als eine gemeinsame Arbeit aller Nationen gedacht".

Talrijke bijdragen in verschillende talen vullen den inhoud, waarvan in onze rubriek vermelding verdient de navolgende verhandeling: Eine Szene aus dem Sutasoma Jataka auf hinterindischen und indonesischen Schwertgriffen, von R. Heine—Geldern, (blz. 198—238, met talrijke afbeeldingen van gevesten van handwapenen uit verschillende streken van den Archipel).

* * *

Het Volkscredietwezen en de Centrale Kas. Een koperen bruiloft, door Dr. J. H. Boeke. (Blaadje voor het Volkscredietwezen, 15 Mei '25).

Het phytochemisch en pharmacologisch onderzoek van Inlandsche plantaardige geneesmiddelen, in het bijzonder de qualitatieve en quantitative microchemische analyse, door M. Duyster. (Pharmaceutisch Tijdschr. voor Ned. Indië, Mei '25).

De werkstakingen onder het niet- europeesche personeel in de suikerindustrie op Java gedurende het jaar 1924, door Mr. J. J. Tichelaar. (Archief voor de Suikerind. in N. I. 1925, No. 17).

Jaaroverzichten van den handel in koloniale producten, 1924, Amsterdam, J. H. de Bussy). (Bijvoegsel van „de Indische Mercuur").

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1925, No. 25. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Is het B. B. te etisch? Is Utrecht daarom gewenscht? door H. T. Damsté. (De Opbouw, Juli '25).

Heffing van retributie voor het gebruik van openbare wegen ten behoeve van tramwegen van ondernemingen van landbouw en nijverheid (Stsbl. 158 van 1885), door G. (Locale Belangen, 16 Juni '25).

Over een Indische schooltentoonstelling schrijft Mevr. Dr. C. J. Rutten—Pekelharing een reeks artikelen in het weekblad „De Hollandsche Lelie".

Dr. H. A. van Andel (missionair predikant) 1900—29 April—1925. — Adatterreur. (De Banier, 12 Juni '25).

De expeditie naar Bali in 1906, door A. A. G. Feuilletau de Bruyn. (Niet in den handel). (Breda, 1925).

BOEKAANKONDIGING.

De Overgave heet de „Korte roman" van Elisabeth Zernike welk werkje is verschenen bij Elsevier's Uitgevers Maatschappij (No. 38 der Algem. Bibliotheek). De schrijfster, welbekend, geeft hierin een prachtige beschrijving der indrukken eener fijnbesnaarde vrouw in haar liefde- en huwelijksleven.

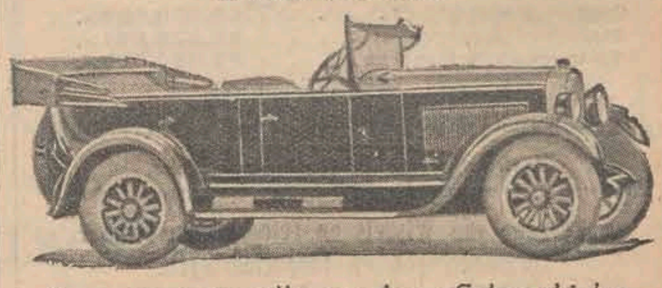
De stijl is bizonder, in dien zin dat men zich die eerst moet trachten eigen te maken, maar dan ook wordt die moeite ruimschoots beloond.

Suriname.

Uit Suriname wordt ons toegezonden het Juni-nummer van de „*Mitteilungen aus der Missionsarbeit der Brüdergemeine in Suriname*. Het zeer interessante maandblad wordt te Paramaribo uitgegeven. Dit nummer is gewijd aan het *Kinderhuis Saron* (beschermvrouw Barones van Heemstra-van Asbeck) en is verlucht met 6 afbeeldingen.

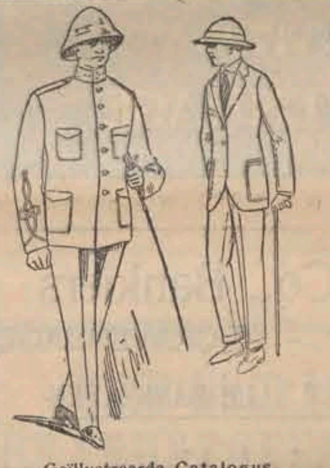
Het Kinderhuis Saron — niet ver van Paramaribo aan den spoorweg gelegen — is in 1910 door de Evan-

Garage T. VERSEVELDT
Nassau Zuilensteinstraat 47 Telefoon 11202
DEN HAAG

Levering van alle soorten Automobielen en Motorrijwielen
STALLING
BENOODIGDHEDEN - OLIE en BENZINE

Een goed en billijk adres
voor
prima Thee en Koffie
is
Thee- en Koffiehandel
Noordeinde 105a
's-Gravenhage *Telefoon 12413*

CIVIELE EN MILITAIRE
INDISCHE UITRUSTINGEN
Witte Pakken f 9.50
en hooger
HET UITRUSTINGENHUIS
DEVENTER TEL. 400
Geïllustreerde Catalogus op aanvrage zonder eenige verplichting

Wanneer U
PERIODIEKEN
wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor
goede en tijdige aflevering
zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de
Administratie en Expeditie
Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **groote oplagen,** onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt
N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ
Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-.
Statutaire Reserve . . . . - 20,536,861.-.
Buitengewone Reserve . . . - 22,660,000.-.
Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieeringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

Berijdt
Gazelle
Geen beter Hollandsch rijwiel
J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR. 10A
TEL. 34725
's-GRAVENHAGE.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:: Safe-Inrichting ::

„Aurora"
NED. IND. VEREENIGING TOT ONDERLINGE VERZEKERING OP HET LEVEN
HOOFDKANTOOR: TE BATAVIA
Directeur van het bijkantoor voor Nederland:
E. H. CARPENTIER ALTING
R. J. Schimmelpennincklaan 20, Den Haag
Voor inlichtingen wende men zich tot:
Jhr. J. N. K. GRAAFLAND
Korte Voorhout 13, Den Haag

P. DE KAT ANGELINO
MOEDRA'S OP BALI
MET 60 TEEKENINGEN VAN
TYRA DE KLEEN
PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50
„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelven geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk."
(N. Rott. Crt.)
Uitgave v. d. N.V. „ADI-POESTAKA", Den Haag

ZOUTMANSTRAAT 42 DE RENTEKAS ....'s-GRAVENHAGE
Effecten - Coupons - Rekening-Courant
Spaarkas renteverg. 4 pCt. Safe-Inrichting

gelische Broedergemeente gesticht en is bestemd voor de opvoeding van verwaarloosde kinderen en voor kinderen die gevaar loopen verwaarloosd te worden. Van een zeer bescheiden begin heeft de instelling zich in 14 jaren ontwikkeld tot een groot instituut, waarin op het einde van 1924 niet minder dan 91 kinderen waren opgenomen, t.w. 62 jongens en 29 meisjes.

Een overzicht van het nummer te geven, laat onze ruimte niet toe. Die het lezen wil, zal het, naar wij veronderstellen, kunnen verkrijgen uit Zeist, Zusterplein 18.

Wij laten hier de titels der hoofdstukken volgen:

1. Das Kinderhaus „Saron".
2. Woher unsere Kinder kommen.
3. Jahresbericht der Hauseltern des Kinderheims.
4. Kleine Züge aus dem Leben der Kinder.
5. Jagderlebnisse.
6. Unsere Apfelsinenbäumchen.
7. Berufsausbildung und Landbauerziehung.
8. Unsere Finanzen.

Uit hoofdstuk 4 een aardige opmerking: „Geiz ist die Wurzel alles Uebels, so sagt man; aber nicht nur Geiz, dann sonst hätten wir nicht mehr viele Schäden bei unsern Kindern zu bekämpfen. Geiz ist ein fast unbekanntes Uebel bei unsern Kreolen. Darum haben wir es auch bei unsern Kindern nicht nötig, diese Sünde zu bestreiten. Das Gegenteil ist eher der Fall. Wir müssen es unsern Kindern gerade zu anerzichen, ihren Besitz etwas mehr zusammen zu halten"......

Uit het laatste hoofdstuk blijkt, dat versterking van de financiën noodig is, wil men in staat zijn de instelling verder te ontwikkelen. Wie dit steunen wil — en het hoogst nuttige instituut verdient allen steun — zende zijne of hare bijdragen aan de Voorzitster van het hulpcomité in Nederland, Mevrouw C. F. Schoch-van der Wyck, Stadhouderskade 157, Amsterdam.

* * *

Op een andere belangrijke uitgave, ons door den schrijver toegezonden, willen wij hier de aandacht vestigen, n.l. het artikel *„Some Statistics about Surinam (Dutch Guyana)"*, door Dr. J. W. Wolff, in *„Metron, revista internazionale di Statistica"*. Vol. IV. No. 2. I-XII-1924, toegelicht door een paar graphische voorstellingen. Interessant is in het bijzonder het diagram *„Division of Surinam's Population according to the Age and Sexe"*.

* * *

Wij lazen dezer dagen het pas verschenen boek *„Une histoire des Colonies anglaises aux Antilles (de 1649 à 1660)*, par Arthur P. Watts, Maitre ès lettres de l'Université de Californie, Agrégé de l'Université de Californie, Docteur ès lettres. Paris, London, Toronto enz. [1925].

Op blz. XVI van de „préface" vonden wij deze mededeeling: „Le plus célèbre des boucaniers hollandais de l'époque était Piet Heyn, qui ravagea les côtes du Chili et du Pérou ainsi que les Indes occidentales."

* * *

Op 22 Juli is verschenen *Staatsblad* No. 307. Wet van den 29sten Juni, houdende goedkeuring van het op 4 Januari 1913 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Mexico gesloten consulair verdrag betreffende de toelating van consulaire ambtenaren van Mexico in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

* * *

De directeur-generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend, dat met ingang van 27 dezer telegrammen naar Nederlandsch-Guyana (Suriname) kunnen verzonden worden met het via Commercial Barbados-radio of het via Western-Union-Barbados-radio tegen den prijs van f 2.20 per woord voor gewone en f 1.10 per woord voor uitgestelde telegrammen. (Stct.)

Onze lezers zullen zich herinneren dat tot dusverre de kosten voor gewone telegrammen f 4.12⁵ en voor uitgestelde telegrammen f 2.06⁵ per woord bedroegen. Dat was per Fransche kabel. De verlaging is dus aanzienlijk, maar de telegrammen zijn nog te duur.

* * *

Mr. C. H. de la Parra, wiens overlijden op 20 Juli vermeld is in de rubriek „Van Week tot Week" in ons vorig nummer, werd geboren te Paramaribo op 24 Februari 1870. Hij werd ter beschikking gesteld van den gouverneur-generaal van Ned.-Indië op 19 Augustus 1895 en toen benoemd tot voorzitter van den Landraad in Benkalan. In 1900 werd hij griffier bij den Raad van Justitie te Makassar. De heer De la P[arra] was voorts van 1901 tot 1909 voorzitter van vers[chil]lende landraden, o.a. te Bredes, Bondowoso en Kl[...]. Hij ging daarna wegens langdurigen dienst met [...] jaar verlof naar Europa. In 1912 werd hij voorz[itter] van den Landraad te Tangeran; in 1916 lid van [den] Raad van Justitie te Soerabaja; in 1918 president [van] den Raad van Justitie te Soerabaja en in 1919 r[aads]heer in het Hoog Gerechtshof van Ned.-Indië. We[derom] kreeg hij, nu in 1923, wegens langdurigen di[enst] een jaar verlof naar Europa. In 1924 volgde zijn [be]noeming tot vice-president van het Hooggerecht[shof] van Ned-Indië.

* * *

De officier van gezondheid 1e klasse O.-I. leger J. G. Nassy is van gedetacheerd uit Suriname hie[r te] lande teruggekeerd.

Curaçao.

De pharmaceutische dienst.

Uit Curaçao ontvangen wij het volgende stuk met verzoek, daaraan in ons blad plaatsing te verlee[nen]:

„De wijze waarop niet alleen in de Nederland[sche] pers, maar ook vooral in de zittingen van de Nederl[and]sche Wetgevende Lichamen zonder de vereischte [...]kendheid en zonder degelijk onderzoek beweringen [ten] beste worden gegeven over Curaçaosche toestande[n], is veeltijds meer dan ergerlijk.

Een zeer sterk staaltje hiervan onder meerdere [an]dere leverde de Heer IJzerman bij de behandelin[g op] 29 April j.l. in de vergadering der Tweede Kamer [der] Staten-Generaal, bij de behandeling van het ont[werp] van wet, ter vaststelling van de Curaçaosche be[gro]ting voor het dienstjaar 1925.

Wij lezen namelijk in de Handelingen het volg[ende]: „Is er ten aanzien van de politiequaestie than[s] [...]delijk een perspectief op een bevredigende oplo[ssing], minder bevredigend is hetgeen de Minister mede[deelt] omtrent den stand van de *apothekersquaestie*.

In het Voorloopig Verslag lezen wij daarover: „In verband met de opmerking, door het toenma[lig] lid der Eerste Kamer den heer van Kol in de verg[ade]ring dier Kamer van den 20sten Juni 1924 gem[aakt], over de opheffing van de betrekking van militair [apo]theker te Willemstad, waardoor Curaçao den een[igen] aldaar gevestigden wetenschappelijk gevormden [apo]theker verloor, die ook voor de contrôle op de p[arti]culiere apothekers onmisbaar was, werd gevraagd [of], en zoo ja, op welke wijze, is voorzien in de leemte, [door] de opheffing van die betrekking ontstaan."

In de Memorie van Antwoord wordt deze vraag, [voor] zoover ze informeert of in de behoefte aan een we[tenschappelijk] gevormden apotheker is voorzien, niet [be]antwoord. Het antwoord had anders niet veel ru[imte] in beslag behoeven te nemen, immers, een juist en [on]dubbelzinnig antwoord kon niet anders luiden [dan] neen.

Wèl wordt de vraag beantwoord, voor zoover ze [be]trof de behoefte aan een dergelijken apotheker vo[or de] contrôle op de particuliere apothekers. Op dit deel [van] de vraag antwoordde de Minister:

„Het toezicht op de apotheken op het eiland Cu[raçao] wordt ingevolge het wettelijk voorschrift dienaan[gaan]de uitgeoefend door den directeur van den Open[baren] Gezondheidsdienst en een lid van de Gezondheids[com]missie. Van die commissie maakt steeds een apot[heker] deel uit, die voor het bewerkstelligen van bedoeld [on]derzoek aan genoemden directeur wordt toegev[oegd]. Op deze wijze schijnt de pharmaceutische contrôle [vol]doende verzekerd."

Nu is dit antwoord m.i. alleen juist, indien me[n het] anders leest dan het bedoeld schijnt. Namelijk wa[nneer] men den zin: „Op deze wijze schijnt de pharma[ceuti]sche contrôle voldoende verzekerd" zóó leest, da[t de] contrôle alleen in schijn verzekerd is. Want de a[pothe]ker, die nu feitelijk de contrôle uitoefent, is juist [een] van de particuliere en niet wetenschappelijk gev[ormde] apothekers, op wie de contrôle moet worden [uitge]oefend.

Nu wil ik niets kwaads zeggen of zelfs denken [van] een der thans op Curaçao werkzame pillendra[aiers], maar het komt mij toch voor, dat in een zoo belang[rijke] havenstad als Willemstad er, ook voor de pharma[ceu]tische contrôle, maar volstrekt niet alleen daar[voor], althans één wetenschappelijk gevormde apotheker [aan]wezig behoort te zijn, wat sinds de opheffing va[n de] betrekking van militair apotheker te Willemstad [niet] meer het geval is."

Dr. F. VAN DER FEEN, Apotheker
Fred. Hendriklaan 32 - 's-Gravenhage - Tel. 50040
Binnen- en Buitenl. Verpakte Geneesmiddelen verkrijgbaar

Inkoop In- en Verkoop | Credietbrieven | Telegrafische Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS
130 VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela. Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen | Handelsinformaties | Rembours- en Document.-Credieten

Het beste adres voor prima kwaliteit
HEEREN- en DAMES-SCHOEISEL
NAAR MAAT tegen zeer voordeelige prijzen is
JOHAN HEUTS - 's-GRAVENHAGE
: GROOT HERTOGINNELAAN 260 :
Concurreert met de beste huizen uit het Buitenland
TEVENS PRIMA REPARATIE-INRICHTING

Voor ieder die het weten wil is het geen geheim, dat de pharmaceutische contrôle te Curaçao niet geschiedt door een van de particuliere apothekers, *„op wien de contrôle moet worden uitgeoefend"*, maar door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, bijgestaan door den sedert October 1917 aan zijn Departement werkzamen pharmaceut, den Heer M. de Veer Dhal, die, ambtenaar zijnde, niet over eenige particuliere apotheek beschikt of iets daarmede heeft uit te staan.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat de positie, die de Kolonie Curaçao in de laatste jaren ingenomen heeft, toch wel zoodanig is, dat het de moeite loont om, indien men zich geroepen voelt, critiek uit te oefenen op onze koloniale instellingen, terzake eerst behoorlijk ingelicht te zijn. Zulks ter vermijding van een onjuiste en eventueel minder vleiende voorstelling van het Regeeringsbeleid in de Kolonie, bij het Nederlandsche publiek.

De inzender veroorlove ons een opmerking.

Met de strekking van zijn betoog, neergelegd in het begin en in het slot van zijn stuk zijn wij het natuurlijk eens. Het verwijt aan den heer IJzerman lijkt ons echter misplaatst. Immers dit verwijt komt hierop neer, dat het Kamerlid ten onrechte zou hebben opgemerkt, dat de contrôle op de particuliere apothekers mee zou worden uitgeoefend door een particulieren apotheker. Maar deze voorstelling geeft echter het bovenvermelde antwoord van den Minister alle aanleiding, en men kan moeilijk het den heer IJzerman euvel duiden, dat hij van deze zaak niet beter op de hoogte was dan de Minister, die ook bij zijn mondeling antwoord aan den heer IJzerman herhaalde, dat de pharmaceutische contrôle geschiedt door de commissie van toezicht, waarvan de directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, die op pharmaceutisch gebied geen leek is, het hoofd is, welke commissie „verder, voor zoover noodig, voorlichting (vindt) bij den particulieren apotheker, die ook deel daarvan uitmaakt."

Leest men het slot van de rede van den heer IJzerman, dan blijkt duidelijk, dat *het* bezwaar van dit Kamerlid is, dat de particuliere apotheker, die voorlichting geeft bij de pharmaceutische contrôle, niet wetenschappelijk gevormd is. Als de minister nu maar de inlichting verstrekt had, die onze inzender geeft en als hij er De Veer Dhal wetenschappelijk gevormd is, zou de heer IJzerman waarschijnlijk wel tevreden geweest zijn.

Het spreekt vanzelf, dat wij met deze opmerking ons geen partij stellen ten aanzien van de vraag of het toezicht op de Curaçaosche apotheken op juiste wijze geschiedt. Daarvoor weten wij te weinig van deze zaak. Maar aan den heer IJzerman, een der weinige Kamerleden, die werk maakt van de Curaçaosche begrooting en in den regel goed op de hoogte is, achten wij ons verplicht het verwijt te ontzenuwen, alsof een onjuiste voorstelling van zaken in dit geval aan hem zou te wijten zijn.

Red. K. W.

Arbeiders van Aruba.

„La Cruz" van 27 Mei 1925 deelt mee, dat in de voorgaande week 40 Arubanen van de C. P. M. zijn teruggegaan naar hun eiland. Verleden jaar werkten 1000 mannen van Aruba op de Isla, nu niet meer dan 250. Waarom keeren die menschen naar Aruba terug? Er is daar op den duur geen werk voor zooveel mannen. Voor het oogenblik misschien wel in verband met de aloë, maar als dat werk afgeloopen is, moeten die lieden weer terug naar Curaçao.

Intusschen ging dit bericht nog uit van de veronderstelling, dat het werk aan de Lago Oil zou stopgezet worden.

Cuba.

Hetzelfde blad deelt mee, dat het Gouvernement met den Consul-generaal van Nederland te Habana maatregelen treft voor den terugkeer der geëmigreerden.

Mr. Eskes.

Als rechtskundig raadsman van de „Petroleum" is Mr. K. Eskes op Curaçao gekomen.

Hof van Justitie.

Mr. B. J. M. H. Ruland, die ongeveer een jaar geleden als ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij een kantongerecht in Limburg tot lid van het hof van justitie van Curaçao benoemd werd, is wegens voortdurende ziekte van dit ambt ontheven. Hierdoor is een vacature in het hof ontstaan. Het is te hopen, dat het gouvernement zich er ernstig rekenschap van geve of voorziening in deze vacature noodig is.

POSTZEGELEXPORT
D. W. BRANTSEN
...kenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529
Zichtzendingen **uitsluitend** volgens mancolijst.
Verlangt vanaf September a.s. mijn **gratis** maandel. prijscourantenblad met vele gelegenheidsaanbiedingen.

Geschiedkundige Sprokkelingen.

De macht van den gouverneur.

Hoe groot de macht van den gouverneur honderd jaar geleden was, blijkt uit het volgende:

27 Maart 1821 wendt de sergeant-geweermaker I. Wagner zich tot gouverneur Cantz'laar met verzoek „hem van zijne... huis-vrouw Petronella Giezeling, uit hoofde van haar openlijk en voortdurend schandelijk leven, te bevrijden, door haar te ordonneeren met de eerste scheepsgelegenheid naar het Moederland van dit Eiland te vertrekken." Het verzoek werd afgewezen, maar alleen, omdat er tusschen partijen een echtscheidingsproces hangende was.

Uit den Verren Vreemde.

Washington wordt hervat.

De vermaarde conferentie van Washington heeft zich niet alleen bemoeid met de beperking van den vlootbouw, ter afwering van het destijds dreigend gevaar van een Stillen-Oceaan-oorlog; zij had als tweede hoofdnummer op haar program de internationale China-politiek, speciaal in verband met de douanetarieven.

De vlootbeperking is een succes geweest. Wij zeggen dit niet ironisch. Het destijds in die mate dreigend gevaar, dat iedereen zich tot profeet maakte ter voorspelling van den in het Verre Oosten opkomenden oorlog, die erger zou worden dan alles wat pas in het Westen gestreden en geleden was, dit destijds voor onafwijsbaar gehouden gevaar is door de Washington-conferentie afgeleid, uitgesteld. De onderteekenaars van de conferentie hebben er echter geen waarborg voor een blijvend behoud van den vrede in gezien. Er is vacantie, maar eikeen blijft bedacht op het hervatten van de activiteit na afloop van de vacantie-jaren. De hiertoe nu betoonde ijver doet bij menigeen zelfs twijfel opkomen omtrent den ernst van de in Washington overeengekomen vlootbeperking. Engeland richt de Singapore-vlootbasis in tot dokgelegenheid voor de grootste dreadnoughts, en juist dezer dagen wist de Britsche admiraliteit een vlootprogram door te drijven, dat moeilijk in de Washington-verhoudingen te wringen is. De Ver. St. van N. Amer. houden met hun groote vloot manoeuvres, om te demonstreeren, dat die vloot toch eigenlijk nog niets waard is, en dat hun macht ter zee, vooral door nieuwe versterkte steunpunten, in kracht zal moeten winnen. Niet alleen door schepen, door steunpunten, maar ook door artillerie-verbetering moet de zeemacht in kracht toenemen. En daarbij, en daarnaast moet de luchtmacht ook nog een taak en rol krijgen.

Met dit al is er toch weer sprake van een conferentie te Washington, die verder over ontwapening of wapenbeperking zal beraadslagen. Wij verwachten van dit alles den eeuwigen vrede geenszins, maar dit neemt niet weg dat de algemeen verwachte uitbarsting ten vorige keere toch afgeleid, uitgesteld is, en dat in elke kans op zoo te verkrijgen uitstel ook voor de toekomst weer een glimpje hoop is te zien.

Zooals gezegd, 4 jaren geleden kwam in Washington ook de Chineesche douane-kwestie aan de orde. En ook hiervoor is thans sprake van voort te zetten arbeid. Frankrijk heeft lang getalmd met de ratificatie. Het is hiertoe, onder den indruk der gebeurtenissen in het Rijk van het Midden, nu overgegaan, en dit is ons aanleiding de kwestie weer eens te bekijken, zooals zij zich hierdoor in het huidige stelt.

Frankrijk's medecontractanten, Engeland, Amerika en Japan, zijn, evenals China zelf, ingenomen met het genomen besluit. Dit spanne onze verwachting echter niet te hoog! Er zijn belangstellenden, die zich ook als nauwbelanghebbend beschouwen en die aan de vier vreemde mogendheden het recht niet toezeggen met en over China tot beslissingen te komen van algemeene internationale strekking, met afsluiting van die belanghebbenden zelf. Een dezer belanghebbenden is Nederland.

Bij de vroegere besprekingen te Washington heeft minister Mr. Jhr. van Karnebeek met de belangen van Nederland rekening doen houden. Wij zijn toen als groote Oost-Aziatische mogendheid niet geheel terzijde gezet, doch ook niet geheel als vol erkend. Wanneer een gezien, bekwaam en handig diplomaat, als onze tegenwoordige minister van buitenlandsche zaken, met geroutineerde diplomaten aanzit, kan de kleine Europeesche mogendheid, met haar groot Aziatisch gebied, maar haar toch weer kleine vloot, uit die eigenaardige positie halen wat er uit te halen is. Maar met één fout, één zwakheid kan heel veel verloren worden. Nederland zal nu bij de behandeling der Chineesche kwestie zijn grootheid als Aziatische mogendheid dadelijk moeten doen gelden, om

ONROESTBAAR STAAL
Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangetast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwasschen. *Voordeelige prijzen*
Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE's STAALWARENHANDEL
Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
Alle Staalwaren in de grootste sorteering verkrijgbaar

Les extrèmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenloopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw", „Het Huis Oud en Nieuw", Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het midden klasse-werk, het z. g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

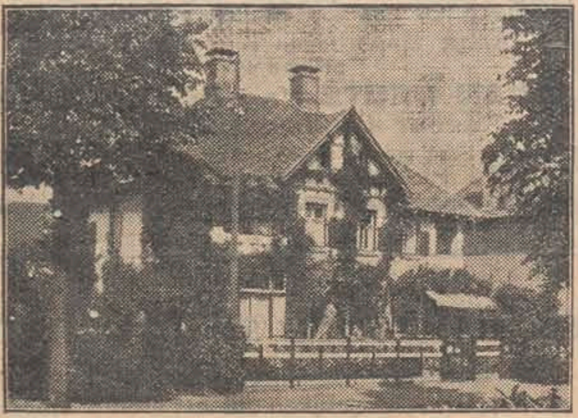
N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

ZUID-HOLLANDSCHE BRANDSTOFFENHANDEL
Firma J. KUIJER
Levering van uitsluitend prima Brandstoffen
Regentesselaan 276 Den Haag
Telefoon 35659

In fijne Lederwaren en Reisartikelen
Atelier voor alle voorkomende reparatie

Villa „WELKOM" — Hilversum
Sumatralaan 15—17 - Telef. 1384

Goed Tehuis voor kinderen met volledig toezicht op studie Goed lager-, middelbaar- en hooger onderwijs te Hilversum
Aanbevelingen zoowel uit Indië als uit Holland.
VRAAG DIE AAN. Zuster C. C. OBENHUIJSEN

UTRECHT.

Stichtsch Bouw- en Woningbureau
Stationsplein - ZEIST - Telefoon 81

Ontwerpen en Uitvoeren van plannen voor Landhuizen en Villa's, enz. enz.
Aankoop, Verkoop en Verhuren van vaste goederen en gemeubileerde perceelen.
Directeur: P. A. EBELING, Architect

„DE STAD UTRECHT"
OUDE GRACHT 194 TELEFOON 4198
bij de Gaardbrug, einde Lijnmarkt.
Glas, Porselein en Aardewerk
GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË.
GARANTIE VOOR BREUK.

HERMAN MIDDENDORP
HET ZWARTE VENSTER
MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
Ingenaaid **f 3.25**, gebonden **f 4.50.**

„.... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is nòch sentimenteel, nòch stoort ons een te realistische uitweiding of noodelooze mooi-schrijverij."
Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*

„.... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd".
Johan Koning in *De Indische Courant.*

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA", Den Haag

Om goede zaken te maken
is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede** en **voortdurende** reclame.
GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW
Reclamecampagne.

Mevr. JOH. VAN DER WISSEL
Laan v. Meerdervoort 504
DEN HAAG
LEERARES PIANO- EN ENSEMBLESPEL
SPREEKUUR VAN 1.30 TOT 2.30

niet van den aanvang af terzijde geschoven te zijn.

Rusland en Duitschland zullen de te houden conferentie zeker voor groote moeilijkheden stellen. Hierover behoeven wij wel niet ver uit te weiden. Rusland bemoeit zich reeds met alle Chineesche kwesties en is tuk op nieuwe gelegenheid om andere staten tegen te werken. Duitschland zoekt in het Oosten ontspanning voor den druk in het Westen. Hoe zal de Washington-conferentie zich tegenover deze mededingers stellen?

Maar ook onderling zullen zij, die tot vreedzame besprekingen samenkomen, elkander niet als vrienden beschouwen.

China heeft zich tegen het voornemen der beraadslaging niet verzet, integendeel, het heeft zelfs er op aangedrongen niet alleen de douanekwestie af te doen, maar ook die van de z.g. exterritorialiteit. Zijn wensch gaat echter in de richting van: China vrij van vreemde inmenging. Oppervlakkig beschouwd, lijkt dit verlangen redelijk. Waarom moet 5 % op in- en uitvoer den vreemdeling ten goede komen? Waarom moet een afzonderlijke rechtspraak voor buitenlanders blijven bestaan, waarom moet vreemd beheer gehandhaafd blijven? Deze punten worden tegen de buitenlanders uitgebuit bij de massa. In de werkelijkheid zijn zij echter toch nog iets anders dan vreemde machtsaanmatiging contra vrijheidszin. China heeft een schuld aan het buitenland af te doen. Het door de vreemde schuldeischers van heden vroeger voorgeschoten kapitaal is benut voor de industrieele ontwikkeling van China; wat China, naast zijn beteekenis als landbouwend volk, als nijverheidsland is geworden heeft het zich door dat geleende kapitaal kunnen maken. De opbrengst der douanetarieven strekt tot afbetaling daarvan, en daar de sommen groot zijn vordert de afdoening zeer langzaam. De Chineesche handel zal alles beproeven wat in zijn vermogen is om van die tarief-belemmering af te komen. Maar de vreemde mogendheden, die momenteel zelf geen overvloed van inkomsten hebben, zullen niet zeer gewillig zijn het haar toekomende prijs te geven. Dit te minder omdat, naar de algemeene meening, China rijker is dan zijn schuldeischers, doch de inrichting van het staatsmachinisme is zóó, dat van den rijkdom van het volk geenszins een billijk evenredig deel aan de staatskas toevloeit, zoodat deze altijd met tekorten sukkelt. De Chinees-landbouwer schijnt niet genegen om in de lasten te deelen, die te danken of te wijten zijn aan voorschotten voor industrieel China gedaan, en het nieuwere China van nijverheid en internationalen handel schijnt niet rijk genoeg om die schuld vlot alleen af te doen.

Moeilijke kwesties voor 'n internationale conferentie.

Niet eenvoudiger is die der exterritoriale rechten. Indien China voor vreemdelingen dezelfde waarborgen voor rechtszekerheid bood als de Chineezen die vinden in het buitenland, zou de wederkeerigheid op gelijken voet te aanvaarden zijn. Hoe veel die zekerheid van recht voor persoon en bezit er nog te wenschen over laat, en in welke mate men zich onder het vreemde beheer veiliger voelt dan onder het inheemsche kan blijken uit het feit, dat vele Chineezen zelf zich liever onder dit vreemde beheer stellen, dan onder het vaderlandsche. Van Chineesche ambtelijke zijde wordt dit niet erkend en zegt men 't ook wel goed te kunnen, indien men maar de vrije hand had; maar waar de vrije hand gelaten is of wordt loopt 't treurig mis.

Door den onverpoosd voortdurenden burgeroorlog heeft het vraagstuk der exterritorialiteit en wat hiermede samenhangt nog in scherpte toegenomen; beiderzijds is men ten dezen opzichte minder toeschietelijk geworden.

Zal China zoo te Washington tegenover de groote toonaangevende Stille Oceaan-mogendheden staan, deze zullen er zelf en onderling toch ook weer niet als bepleiters van één en hetzelfde belang aanzitten.

Ter vorige conferentie was aangenomen, dat uiterlijk drie maanden na de ratificatie een bijeenkomst moet beginnen ter bespreking van het Chineesche douanevraagstuk. Deze moet nu dus komen, en de kwestie der exterritorialiteit wordt in den koop toe genomen. De laatste jaren hebben Japan een tractaat met Rusland zien aangaan, hebben de Ver. St. v. N.-A. en Groot Brittanië nauwer in Anglo Saksisch verband zien samengaan. Engeland en Japan staan in ander opzicht weer meer nabij elkander, waar zij er oude rechten hebben en vasthouden willen, terwijl Amerika en Frankrijk er meer verwachten van vriendschappelijke relaties met een zich ontwikkelend China. Rusland, en in mindere mate Duitschland, hopen door een geheele omwenteling de tarievenkwestie en de exterritorialiteit uit de wereld te kunnen helpen. De verwarring wordt niet geringer als men bedenkt hoe moeilijk 't is uit te maken, wie voor heden en voor morgen eigenlijk als de Chineesche regeering moet worden beschouwd. De onzekerheid onvastheid, die hieromtrent bestaat, maakt 't moe in een conferentie tot beslissingen van reëele bete nis te komen.

Toch mag aangenomen worden dat Engeland, Am en Japan, die bij Frankrijk erop aan hebben gedr tot de lang uitgestelde ratificatie over te gaan, een gram voor de conferentie gereed hebben, waarva nuttig effect verwachten en waarover zij 't samen ook met Frankrijk, vrijwel eens zijn.

Wij zien niet in hoe de vele tegenstrijdige bela en opvattingen in een allen bevredigende formule nen worden verzoend. Maar als de oproeping voo bijeenkomst binnen drie maanden komt, zal nieuwsgierigheid niet al te lang op de proef ge worden. Praten biedt een kans op verbetering. Ze mocht daardoor maar duidelijk worden, dat pra leen tot iets leiden kan wanneer men alle bela benden hun rechtmatig aandeel in de beraadsla gunt, zal dit al iets beteekenen. Dan zou uit het tieve resultaat der nu te convoceeren conferentie derde instantie een practisch resultaat kunnen gr

Maar wie weet! Als 't program voor Washington kend wordt, zal de diplomatie de wereld wellicht rassen met blijder vooruitzicht op korter termijn!

Cursus Boekhouden M.O.

Bij voldoende deelname **Mondelinge Cursus** te 's-Gravenhage, Deventer, Tilburg, Roermond elders ter opleiding voor de examens in 1927.
Ook schriftelijke lessen.
Inlichtingen en inschrijvingen bij het **Haagsch Instituut voor Handelsopleiding, Azaleastr. 's-Gravenhage.**

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

De Secretaris-Penningmeester der Vereeniging is 10 Augustus afwezig.

Daartoe door het Hoofdbestuur aangezocht, heeft heer C. K. Elout, Redacteur van het Algemeen Handelsblad, die, als bekend, onlangs van een reis naar Indië teruggekeerd, zich welwillend bereid verklaard voor de over een causerie met lichtbeelden te houden afdeelingen der Vereeniging Oost en West.

De Besturen der afdeelingen, die wenschen dat heer Elout t.g.t. voor hunne afdeeling zal komen ken, worden uitgenoodigd hiervan mededeeling te aan het Secretariaat der Vereeniging, Heulstraat 17, Haag. Bizonderheden worden nader geregeld.

Van het Bur. voor Handelsinlichtingen, Amsterdam.

WERELDTENTOONSTELLING, PHILADELPHIA
1 JUNI—1 DEC. 1926.

Het Bureau voor Handelsinlichtingen deelt ons dat nadere bijzonderheden betreffende deze tentoonstelling aanwezig zijn in genoemd Bureau, 16 Oude steeg, Amsterdam.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD

E. Israël, Ligusterstraat 97 en J. F. de Ridder, manstraat 69, beiden te 's-Gravenhage; M. de Stationsweg 42 te Dragten en P. Versteeg, Minne straat B 334 te Zierikzee, allen als controleur 2e bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst;

A. E. L. van de Ven, Taalstraat 230 te Vught (N. W. Philipsen, Groenestraat 303 te Nijmegen; K. J. senschoon, Staalstraat 58bis te Utrecht; G. J. van gensveld te Rijswijk (Geld.); L. J. Breure, Mariapolder te Dinteloord (N.-Br.) en Chr. Rupke, Brugweg te Waddinxveen, allen als candidaat-gezaghebber het Binnenlandsch Bestuur.

Mr. H. B. A. M. Brans, Zegerijstraat 211 te men; Mr. B. Damen, Spaarnwoudestraat 6 te Haarlem en Mr. A. H. M. Janssen, Haarlemmerstraat 119 te Leiden, allen als rechterlijk ambtenaar;

F. J. J. Lameijer, Jacobstraat 2a te Groningen; W. Jongepier, Meerburgerstraat 1 te Leiden en Koot, Van Loostraat 50 te 's-Gravenhage, allen als controleur 2e klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst;

K. Raue, Rosenthal 10 te Dortmund (Duitschland), als candidaat-gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Dep

PLAAT- en KUNSTHANDEL - SPIEGEL- en LIJSTENFABRIEK
P. J. CRAMWINCKEL Jr.
Den Haag, PIET HEINSTRAAT 36, Telefoon 11906
Enorme keuze Gravures, Platen, Etsen enz.
Encadrementen in alle stijlen. — BILLIJKE PRIJZEN
Export naar de Indiën. Vele attesten van Ind. fam. ter inzage

M. J. BLOKLANDER
ORGEL- EN PIANOHANDEL
Bilderdijkstraat 4 DEN HAAG Telefoon 35992
INRICHTEN VOOR DE TROPEN
STEMMEN - REPAREEREN
Billijke prijzen Vakkundige garantie

...ment van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot ...ededinging.

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen ...taatsdienst:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;

b. leeraar (of leerares) M. O. Duitsche taal (volledig bevoegd);

c. vakkundige voor de textielnijverheid;

d. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en ...ijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: ...hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

b. hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen ...aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot ...verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A. B. voor de betrekkingen genoemd onder 1°., *a* t/m *c*), de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1°., *d*) tot de 10de afdeeling (voor de betrekking onder 2°).

Mutaties van 22 tot 29 Juli.

Nieuwe leden.

...of. Dr. J. Clay, Hoogleeraar Technische Hoogeschool te Bandoeng. *f* 6.—.

H. Donald Mac Gillavry, Hoofdadministrateur onderneming „Siloewak Sawangan" Batang. *f* 12.—.

M. Hosang, Consul-Generaal der Nederlanden te Genua, Piazza de Ferrari 36. *f* 10.—.

Afschrijven.

L. Van Heusden, Breda, Baronielaan 223.

...de Wit, Ass.-Resident, Ketapang (W.A. Borneo).

Adresveranderingen.

...K. Fauser, Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" in Oost-Indië, van: Soemenep naar: Kisaran (S. O. K.).

Mejuffrouw S. I. Tan, thans: mevrouw S. I. Liem—Tan, Amsterdam, van: Willemsparkweg 7 naar: Gerard ...randtsstr. 24 huis.

...R. P. Schäffer, Agent Ned.-Ind. Handelsbank, van: Soerabaija naar: Amsterdam, Singel 250, p.a. Ned.-Ind. Handelsbank. *f* 5.—.

...C. Huijer, Officier v. Gezondheid N.-I. L., van: Solo naar: IJmuiden, President Steijnlaan 60. *f* 5.—.

...E. H. Bergsma, oud-Vice-President Raad v. Justitie te Batavia, Amersfoort, van: Prinses Marielaan 4 naar: Huygenslaan 7.

...van der Kam, Gep. Controleur Zoutregie, Apeldoorn, van: Brinklaan 193 naar: Prins Mauritslaan 19 II.

...A. Enda Boemi, Rechterlijk Ambtenaar, van: Leiden, ...reestr. 150 naar: Weltevreden, Dep. v. Justitie.

...C. F. Polderman, Gep. O.-I. Hoofdambtenaar, van: Den Haag, Acaciastraat 19 naar: Bandoeng, Riouwstraat 53.

...Kim, Commies P.T.T., van: Den Haag, Obrechtstr. ... naar: Nice, Hotel Weyh, Rue Alphonse Karr.

...J. R. Lanzing, oud-Luit.-Kolonel, van: Wassenaar, Huize „de Instuif" naar: Wittenburgerweg 6 (Park Nieuw-Wassenaar), Post: Den Haag.

...rouw Wed. H. W. van Dalfsen, Den Haag, van: Groot Hertoginnelaan 141 naar: Willem de Zwijgerlaan 31.

...J. Rahder, oud-Resident, Freiburg i/Br., van: Hotel Hohenzollern naar: Lorettostrasse 60.

...J. Pilon, van: Klein Pöchlarn a.d. Donau naar: Hotel Altwist te Igli (bei Innsbrück) Tirol.

...Nadort, Majoor-Intendant, naar: Weltevreden.

...Gerlach, Ass.-Resident, naar: Ketapang (W.-Borneo).

...B. Ch. C. van Suchtelen, Ass.-Resident, van: Sigli naar: Bandjermasing.

...C. Arends, thans Resident van Tapanoeli, te Sibolga.

...W. P. Bär, Gediplomeerd verpleegster, van: Buitenzorg naar: Makasser.

...Bekink, Controleur B.B., van: Toerèn naar: Poerwakarta (res. Batavia).

...L. Bezemer, Asp. Controleur B.B., naar: Wonosobo.

...A. Braspot, Kapitein Inf., naar: Gombong.

...Diran, Gouv. Indisch Arts, naar: Kotaboemi (Lampongs).

...C. Feekes, Chemiker, van Wonoredjo naar: Weltevreden, Nieuwe Laan 7.

...Felix, Kapitein Intendant, naar: Soerabaija.

A. N. Fisher, Ass.-Resident, naar: Kendal.

H. Geul, Beheershoutvester, naar: Malang.

E. Haak, Controleur B.B., naar: Moearaaman (Benkoelen).

A. GRUDA & Co. W. Pyrmontkade 107 HAAG Tel. 32692
Voorheen Chef-Coupeur „Jagershuis"
Dames- en Heerenkleeding naar Maat
Prima Engelsche en Schotsche Stoffen
Scherp concurreerende prijzen

B. G. TAL, Accountantskantoor
Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
Telefoon 16110 en 16111
Contrôle, bijwerken van administraties
Behandeling van belastingzaken
ADVIEZEN, OP BEDRIJFS-ECONOMISCH GEBIED

W. Huson, Controleur B.B., naar: Pasoeroean.

Ismail, Indisch Veearts, van: Donggola naar: Serang.

W. R. van Nauta Lemke, Adj. Inspecteur P.T.T., naar: Padang.

J. J. M. A. Popelier, Ass.-Resident, naar: Sitoebondo.

G. D. P. A. Renardel de Lavalette, Ass.-Resident, naar: Indramajoe.

H. A. A. Sangster, Controleur 1ste klasse P.T.T., naar: Madioen.

P. Smit, Controleur B.B., naar: Bagansiapiapi (S. O. K.).

W. F. van Vliet, Majoor der Genie, naar: Soerabaija.

A. A. Th. Fortgens, Mil. Apotheker 1ste kl., naar: Weltevreden, Sluisbrug.

J. van Gessel, thans Hoofd der Schakelschool te Tjiandjoer.

Dr. C. J. Lumkeman, Arts, van: Kediri naar: Djokdja.

Dr. J. Vermande, Directeur Scheikundig Laboratorium, Weltevreden, van: Molenvliet West 3 naar: Waterlooplein West 3.

Alphabetische opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen over verschillende onderwerpen.

C. P. J. BLOK, gep. ass.-resident, laatstelijk van Soerakarta, de Riemerstraat 8, Den Haag. — Javaansch en Maleisch.

Mej. DUSAULT en Mevr. C. M. SANDBERG—v. REEDE, Spraakleeraressen, Groot Hertoginnelaan 184, Den Haag en Keizersgracht 774, Amsterdam. — Ademhalings- en spreekstoornissen (zoo noodig met inwoning).

Mejuffr. A. M. EIGENHUIS, van Boetzelaerlaan 181, Den Haag. — Lessen L. O. in alle vakken en Wiskunde lagere klassen H. B. S.

L. Ch. A. FONTEIJN, Frederik Hendriklaan 104, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheelen omvang.

Mr. H. GILTAY, Laan van Meerdervoort 516, Den Haag, geeft les in Oud-Fransch recht, Oud-Vaderlandsch recht, Romeinsch recht en Inleiding tot de Rechtswetenschap. Dictaten en excerpten beschikbaar. Leidt op voor cand.-examen Ind. Jurist.

J. ISRAEL, oud-adjt. Translateur van de Javaansche taal te Soerakarta, beëedigd Translateur hier te lande, Soestdijk. — Javaansch; vervaardigen van schriftelijke vertalingen uit het Hollandsch in het Javaansch en omgekeerd. — Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. E. RIJKE, oud Ind. recht. ambt., Witte Singel 58, Leiden. — Ned. Ind. Wetb. — Adatrecht. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W. Indië. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.

M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 5, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

A. A. SCHROEVERS, Stadhoudersplein 3, Den Haag. — Stenografie. — Machineschrijven.

C. STEUERWALD, oud Ass. P.S., Van Beverningkstraat 112, Den Haag. — Lessen in Werktuigbouw en IJzerconstructie.

PH. STUBENROUCH, Leeraar M. O. Handelswetenschappen en Wiskunde, lessen in boekhouden M.O., L.O. en Praktijkexamens en Wiskunde, Nijmegen.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. — Maleisch (grammatica, correspondentie, omgangstaal) en Wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

H. WESSELS, Leeraar M.O.-lessen in Engelsch en Engelsche Handelscorrespondentie, Nijmegen.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

ELECTRISCHE GEYSERS
Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos
Complete Electrische Sanitaire Installatiën
W. G. SCHEERES
Electro-technisch Bureau
DEN HAAG
Kantoor en Monsterkamer Hooigracht 1c Telef. 15170 Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 6

Fa v. ASMA VAN DONGEN
Lood-, Zink- en Sanitaire Werken
Toonkamer
Edisonstr. 142 Tel. 33315
DEN HAAG

Bezoekt
Central-Pavillon
en
Cabaret Central Diele
SCHEVENINGEN

City Theater
Veenestraat - Den Haag - Tel 15454.
Als TWEEDE FAMILIE-PROGRAMMA vertoonen wij vanaf 31 JULI tot en met 6 AUG. a. s.
DE MEEST GEVIERDE BOY VAN HET WITTE DOEK
JACKIE COOGAN
als de
MODERNE ROBINSON CRUSOË
Op het Tooneel: Het buitengewone danspaar
LUBOV RUTKOWSKAYA van het voormalige Keizerlijke Ballet te Moskou en
HANS ORWELL
Iederen dag: Middagvoorstelling aanvang 2.15
Avondvoorstelling aanvang 8 uur
TOEGANKELIJK VOOR IEDEREN LEEFTIJD

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

Hofleveranciers
G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN
DEPôT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
Suezkade 122b DEN HAAG Tel. 33472
....DE FIJNSTE....
JAVA-THEE
PER POND f 1.85

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 12593 - Den Haag
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN.

BRIEVENBUS - . . . . PRULLEMAND
Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:
BRIEVENBUS- . . . . HUISKAMER OF KANTOOR
Tegenwoordig vindt men zóóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!
Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplicators, doch wel van de
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafraîchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

's-Gravenhaagsche Begrafenis-Onderneming
C. LOOIJE, Tasmanstraat 57, DEN HAAG
Telefoon 33788 - Postrekening 46391

Vereeniging „OOST en WEST".
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en j lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-I of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtin zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Te biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederlan toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanv te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerla 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Ind bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrek willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar I gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een bi en belangwekkende reis.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de F MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede dr
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkrin Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede v verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-In**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw her
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I.** (Op nieuw her
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-In**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën. Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 4. Sarikat-Islam.
„ 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indi
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUR Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Kisaran, Sumatra's O.-Kust, t. z. v. Me

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail-, passagiers en-vrachtgoederendienst.
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te *Amsterdam* en te *Batavia*.

Zeebaboe's en Jongen
beschikbaar.
Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 502